

revija Zveze tabornikov Slovenije

tabor

november 2018, letnik LXIII

Z zavesami v trgovino!
Naš planet se duši

Določimo domače
drevesne vrste

TABORNIKI

Kolofon

Glavna in odgovorna urednica

Suzana Podvinšek (revija.tabor@taborniki.si)

Pomočnica urednice

Tadeja Pretnar

Urednik fotografije

Matic Pandel (matic.pandel@taborniki.si)

Urednica sklopa Igra

Maša Pušnik

Urednik sklopa Dogodivščina

Martin Justin

Oblikovanje

Igor Bizjak (igor.bizjak@taborniki.si)

Lektoriranje

Neža Marija Slosar

Spletna urednica

Ajda Čebul

Novinarji in sodelavci

Jure Ausec, Mark Baltič, Jaka Bevk, Eva Bolha, Tea Derguti, Jovana Đukić, Maša Fatur, Tajda Foški, Petra Grmek, Rebeka Jereb, Nina Kapelj, Matej Kelemen, Primož Kolman, Kaja Koželjnik, Maja Kramar, Davor Kržišnik, Gregor Matavž, Nina Medved, Frane Merela, Katarina Miklavc, Anja Novljan, Maks Evgen Obelšer, Rok Pandel, Lucija Rojko, Anja Slapničar, Iva Š. Slosar, Zala Šmid, David Šturm, Nicolas Vanek, Maja Vogrič, Metoda Zalar, Blaž Zupančič

Naslov uredništva

revija.tabor@taborniki.si

Kontakt za sponzorje, donatorje in

oglaševalce v reviji Tabor

kommunikacije@taborniki.si

Izdajatelj

Zveza tabornikov Slovenije

Einspielerjeva 6, Ljubljana

01/3000-820, pisarna@taborniki.si

Predsednik izdajateljskega sveta

Igor Bizjak

Grafična priprava:

Tridesign d.o.o., Ljubljana

Tisk: Schwarz print d.o.o., Ljubljana

Naklada: 6500 izvodov

Revija Tabor prejmejo vsi člani Zveze tabornikov Slovenije s poravnano letno članarino. Članarina in prejemanje revije sta vezana na koledarsko leto (januar-december).

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Revija Tabor je vpisana v razvid Ministrstva za kulturo RS pod zaporedno številko 792.

ISSN 0492-1127

Pometi pred svojim pragom

Odpadki so danes aktualna tema na vsakem koraku; koliko jih proizvedemo, kakšen vpliv imajo čistilne akcije, kako in kaj se reciklira, kakšna je naša skrb itn. Za hip pozabimo na nesnago, ki jo povzročamo, in pomislimo, kako lahko sčistimo naše odnose.

Kako dobro poznate slovenski rek, najprej pometi pred svojim pragom? Ozrite se naokoli, poglejte okoli sebe, zagotovo boste v svoji okolici hitro slišali, kdo je kaj in kako bi bilo pravilno. Morda ugotovite, da ste včasih tudi sami takšni. Pomislite, je to res edina pot, da sledite mnenju množice, kažete s prstom naokoli, se vmešavate v tuje ter kritizirate, ker ste od svojega prijatelja slišali, da je nekaj prav in da je to kar počnejo drugi narobe. Zakaj si ne ustvarite svojega mnenja (ni ga potrebno deliti), ki ga znate argumentirati in za njim stojite?

Ko bo nekdo krivil druge in pometal drugje, mu odvrnite le: "Vsakemu svoje."

Pomislite, kakšen bi bil svet, če ljudje nehamo soditi, skrbimo za svoje zadeve ter si nehamo domišljati, da lahko stopamo v čevlje drugih in se poskušamo držati reka. Čistejši bi bili ne le naši odnosi in vest, ampak tudi svet in okolje, v katerem živimo.

Zdaj pa vzemite metlo in najprej pometite smeti okoli sebe in pred svojim pragom.

Suzana Podvinšek,
urednica revije Tabor

Korajža se opravičuje: V oktobrsko številko revije Tabor se nam je prikradel tipkarski škrtat. Fotografije pri prispevku o popotniškem novinarstvu na strani 35 je posnel Črt Potočnik.

Zgodba z naslovnice

Okoli sveta

Avtor fotografije: Alja Tekavc Uršič

Vrbsko jezero, oktober 2018

Domžalski taborniki smo se za prvi MČ izlet odločili za potovanje okoli sveta. Dolgo smo tuhtali, kako bi lahko obiskali toliko čudovitih destinacij v enem samem dopoldnevu ... Aha! Minimundus v Celovcu, ki ponuja super izkušnjo obiska vseh znamenitosti in čudes sveta (sicer pomanjšanih modelov, ampak zaenkrat se bomo zadovoljili s tem :)), je prava odločitev! Po napornem popotovanju okoli sveta, nas je čakal obisk prave znamenitosti, Vrbsko jezero, kjer je bila posneta fotografija.

Dejavnosti ZTS sofinancirajo:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

FS Fundacija za šport

Aktualno

4 Novice / Živahna jesen

5 Novice / Strašljivo,
Konstanjčkanje,
Jesenovanja6 Novice / Naokoli,
V naravo, Z naravo7 Novice / Novi obrazi,
Aktivno naprej

Igra

8 Veščine / Z zavesami
v trgovino!

Dogodivščina

12 Veščine / Sokrat, varuh
planeta14 Širimo obzorja /
Odpadne vode15 Stric Nic svetuje /
Predlagaj vodovo
srečanje

Raziskovanje

16 Vihar v glavi / gREmo,
opREmimo se za
"gREen futuRE"
(zeleno prihodnost)17 Orientacija / Oh, ta
Luna ...18 Bobrček svetuje /
Oblačila na zimskem
pohodu19 Z ognjišča / Pečena
jabolka20 Varno v naravo /
Odpadki v gorah21 Astronomija / Zemlja
pleše ... Luna tudi22 Taborniška skrinja /
Zastopniki narave

Aktualno

24 Tema meseca / Naš
planet se duši29 Svetkova avantura /
Odprava na 24. Svetovni
skavtski jamboree je
zbrana!

- 30 Intervju / Vztrajati pri spremembah življenja
33 Stran vodstva ZTS
34 Aktualno / Zapuščina projekta TAPOS
36 Strokovno / Določimo domače drevesne vrste

- 37 Mnjenje / Kam gre ROT?
38 Reportaža / Za vsakega nekaj
39 Od rodov / Teden taborništva v Celju
40 Od rodov /
1. tekmovanje Semafor, Kočevski taborniki pomagali naravi
41 Od rodov / Taborniški družinski dan v Pesju, Jesenski pobeg v tujino
42 Od rodov / Masterchef jesenovanje, Gozdar

Razvedrilo

- 43 Strip o družini Šumar /
44 Knjigožer in filmoljub / Naj poletna taborniška zgodba
44 Pravopisna drobtin'ca / Bolj ko
45 Pesmarica / Zaljubila sam se

Aktualno

- 46 Koledar akcij
47 Zadnja plat

Živahna jesen

Jesensko živahno vzdušje in pisana narava sta tabornike še dodatno motivirala za številne dejavnosti in akcije.

V Postojni so se v začetku oktobra zbrali taborniki na **Taborniški akademiji** in **Razširjenem kolegiju načelnice ZTS**. Okoli 20 tabornikov je z **zagovori svojih projektov** zaključilo svoje izobraževanje na tečajih bivanja v naravi, orientacije in topografije, Wood Badge tečaju ter ALT. Med jesenskimi počitnicami se je odvijal vodniški tečaj **Celjsko-zasavskega območja**, od koder so se v rodove vrnili novi, znanja polni vodniki.

Šaljive naloge na Močnih ukaneh. Foto: Julija Mohorič

Halo, halo, ali se slišimo ... tukaj taborniki. Foto: Neža Ternik

V Ljubecni je potekalo **srečanje odprave** na svetovni jamboree, ki bo v Ameriki, kamor se je na načrtovano pot, iskanje prenočišč itn. odpravilo vodstvo odprave. Vodja odprave na evropski jamboree in načelnica za mednarodno dejavnost sta se udeležila **srečanja za evropski jamboree**. Preko radijskih društev so se rodovi povezali s skavti s celega sveta v akciji **Jamboree na internetu in radijskih valovih** (JOTA/JOTI). S svetom so se povezali GG-ji Rodu XI. SNOUB Miloša Zidanška Maribor ter taborniki iz Rodu srebrne reke Radlje ob Dravi, Rodu koroških jeklarjev Ravne na Koroškem in Rodu Enajsta šola Vrhnika.

Iskanje skritih koticov po prestolnici. Foto: Vito Drolec

Oktober je ponudil pestro izbiro tekmovanj in dogodkov. Rod II. grupe odredov Celje je ob svoji 50-letnici rodu organiziral aktivnosti – **Tedna taborništv**a, v sklopu katerega se je na Celjskem gradu in njegovi okolici odvijal že tradicionalni **GROF – Grajska orientacijska fešta** s srednjeveško obarvanimi igrami. V organizaciji Rodu dveh rek Medvode je potekalo šaljivo orientacijsko tekmovanje **Močne ukane**, kjer so tekmovalce po dolgi nočni orientaciji presenetili s slastnimi palačinkami, za spomin pa poskrbeli s koticom za fotografiranje. Za medvedke in čebelice je na severovzhodu Slovenije potekal **Semafor**, ki ga je organiziral Rod belega konja Slovenske Konjice. Taborniki Rodu Tršati Tur Ljubljana so organizirali tradicionalno taborniško lokostrelsko tekmovanje **Zlata puščica** za več kot 100 ljubiteljev loka in puščic.

Zabavne tematske naloge na GROF. Foto: Martin Rafael Gulin

Ljubljanske ulice in njene skrite koticke so zavzeli taborniki na **Fotoorientaciji** v organizaciji Mestne zveze tabornikov. GG-ji **Severnoprimorske območne organizacije tabornikov** so se družili v Čepovanu. Mobilna orientacija, soba pobega, igra mafije, postavljanje šotora, skrivna pisava in številne druge delavnice so poskrbele za pravo detektivsko vzdušje, kjer so udeleženci preko namigov reševali zločin.

Korajža sporoča: Rok za oddajo prispevkov za decembrsko številko je sredo, 28. november.

Strašljivo

Za noč čarovnic so v **Rodu Veseli veter Murska Sobota** MČ-ji izdelovali svečnike, rezljali strašne buče in se podali na nočni pohod okoli Bukovniškega jezera brez luči. Starejši so se odpravili na scavenger hunt, rešili duh Veronike ter se poskusili rešiti iz sobe pobega. Taborniki **Rodu Črno jezero Slovenska Bistrica** so se odpravili v hišo strahov, iz katere so prišli kar precej prestrašenih obrazov. Taborniki **Rodu bistriških gamsov Kamnik** so raziskovali mesto in se odpravili v rove pod njim, kjer so jih pričakale čarovice. Netopirčke so izdelovali MČ-ji **Rodu Topli vrelec Topolšica**, športne, miselne in ustvarjalne delavice so imeli najmlajši iz **Rodu Pusti grad Šoštanj**.

Kostanjčkanje

Kostanjeve piknike je tokrat zaznamovalo obilo kostanja v naših gozdovih in čudovito jesensko vreme. Rodovi so piknike popestrili na različne načine: na kostanjevem pikniku **RBK Slovenske Konjice** so se taborniki podali na lov na skrite delčke sestavljanke. 12 delčkov je sestavljalo kraje, kamor bi se odpravili na vodov izlet, sestavljali so tudi, kako bi izgledal idealen dan na taborjenju, in kaj bi počeli na najbolj zabavni rodovi akciji. **Šoštanjski taborniki** so odkrivali skrite kotičke mesta, tokrat so se GG-ji na orientacijo podali kar s kolesi in rolarji. Tradicionalni piknik na Pohorju so pripravili taborniki **Rodu XI. SNOUB Miloša Zidanška Maribor**, ki so se skupaj s starši sprehodili od zgornje postaje vzpenjače do Mariborske kočice.

Zabave, druženja in igranja ni manjkalo na pikniku **Rodu Zelena Rogla Zreče**, **RKJ Ravne na Koroškem** in **Rodu Bela jadra Prade**. Kostanj pa ni le odličen posladek, MČ-ji **Rodu Topli vrelec Topolšica** so v parku poiskali vsak svojega in iz njega naredili ježka.

Jesenovanja

Jesenske počitnice so bile kot nalašč za prve večje rodove akcije – jesenovanja, ki so postregla s super dogodivščinami v taborniški družbi. Taborniki iz **Rodu Stane Žagar - mlajši Kranj** so jesenovali v Radovni, kjer so plesali, kuhali in vozljali, nekaj pogumnih članov vodstva je skočilo v jezero Kreda, če je bilo prijetno, presodite sami. Doživeli so tudi dan brez elektrike, kar jih ni oviralo pri pridobivanju novega znanja in veščin, za vrh pa so spekli še dve slastni torti.

MČ jesenovanje v Zapotoku nad Igom **Rodu Bičkova skala Ljubljana** so zavzeli super junaki, ki jim niti dež ni prišel do živega. GG-ji **RBS Ljubljana** so na Paškem Kozjaku preživeli strašljivo in vetrovno jesenovanje. Vreme je ponagajalo tudi **Rodu stražnih ognjev Kranj**. Da je znanje prve pomoči še kako pomembno, vedo člani **Rodu srebrnih krtov Idrija**, ki so v koči na Pšenku pridobivali znanje in preizkusili, kako se rokuje z defibrilatorjem. Cirkuško jesenovanje v Kočevju so preživeli člani **Rodu Louis Adamič Grosuplje**, **Rod soških mejašev Nova Gorica** se je na jesenovanju preselil na tople havajske plaže.

Jesenovanje na Sv. Joštu nad Kranjem so preživeli taborniki **Rodu Heroj Vitez Ljubljana**, v Završe se je odpravil **Rod Lilijski grič Pesje** in na Kovk **Rod dveh rek Medvode**. Vikend s taborniki so preživeli tudi **RKJ Ravne na Koroškem** in **Rod Severni kurir Slovenj Gradec**.

Naokoli

Jesenske akcije so svojim članom popestrili v številnih rodovih. Pot pod noge so ubrali v **Rodu Jezerska ščuka Cerknica** in se podali na Slivnico, kjer so jih pričakale coprnice s palačinkami. Do Vintgarja so se sprehodili člani voda Jelenčki iz **Poključkega rodu Zgornje Gorje**, na pohod v neznano so zakorakali člani **Rodu kranjskega jegliča Spodnja Idrija**. **Taborniki iz Ravn na Koroškem** so se tradicionalno podali po poteh koroških partizanov.

Na izlet v podzemni svet se je odpravil **Rod Mladi bori Ajdovščina** in si ogledal življenje v Škocjanskih jamah. Čez mejo na izlet v Minimundus so se odpravili člani **Rodu skalnih taborov Domžale**. Do izvira reke Krke in Jurčičeve domačije so se odpravili taborniki **Rod sivih jelš Trebnje**, deželo indijancev in kavbojcev so obiskali v **Rodu zelene sreče Železniki**.

PP-ji **Rašiškega rodu Šmartno** so se odpravili na dneve oprtnih vrat v bivšo vojašnico na Vrhniki, kjer so si med drugim ogledali demonstracijo gašenja požara novoletne jelke v dnevni sobi. Dan so zaključili z igranjem družabnih iger v Dobri potezi. Na bowlingu so se družili in zabavali PP-ji, RR-i in grče **RKJ Ravne na Koroškem**.

V naravi

GG-ji **Rodu zelenega Žirka Žiri** so se odpravili na bivak, ki se je pričel s tematsko orientacijo, kjer so na kontrolnih točkah nudili prvo pomoč potnikom in posadki strmoglavljenega letala 787. Na točkah so pomagali tudi bolničarji Rdečega križa v Žireh. V Dragah so si nato postavili bivak in skuhalo juho, naslednji dan pa je potekala akcija Let pa strelej, kjer so se najprej naučili varnega rokovanja z zračno puško, nato na progi z dvema postajama z zračno puško in eno z lokom tekmovali za najboljši čas. MČ-ji **RZŽ Žiri** so se z namenom, da postanejo pravi MČ-ji, s spakirano skupno opremo in hrano odpravili proti otočku, kjer so pripravili ognjišče in šotor iz dveh šotork. Pripravili so si hrenovke in twist. Ob tabornem ognju so po svečani himni prejeli rdeče rutice.

Na prvem srečanju murnov iz **Rodu soških mejašev Nova Gorica** so zakurili ogenj, ustvarjali zastavo murnov in posadili nekaj dreves, za konec so se posladkali s penicami, pečenimi na ognju.

Prvo rodovo akcijo so imeli v **Rodu Mrzli studenec Mislinja**, kjer so pridobivali znanje prve pomoči.

Prvi rodov izlet v podzemni svet. Foto: arhiv RMB Ajdovščina

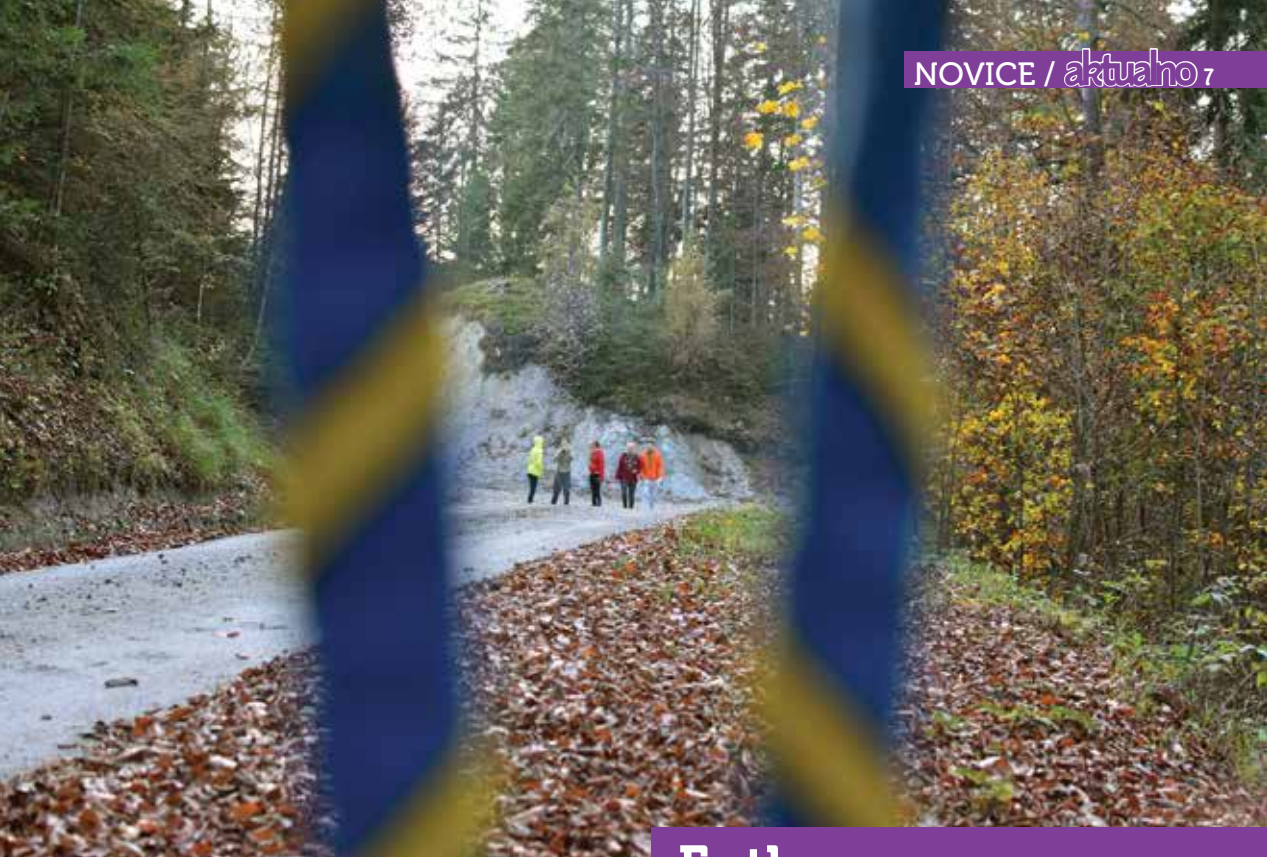
Za naravo

V naravo je oktobra tabornike privabila akcije pogozdovanja, na katero so se odzvali številni taborniki, med njimi taborniki **Rodu svobodnega risa Kočevje**, ki so pogozdovovali v svojem kraju in taborniki z **Ravn na Koroškem**, ki so se udeležili pogozdovanja na Pohorju.

Taborniki iz **Rodu morskih viharnikov Portorož** skrbijo za naravo, zato si prizadevajo za manjšo porabo njenih virov. Imeli so tradicionalno akcijo zbiranja starega papirja, izkupiček je bil namenjen nakupu nove taborne opreme, vod, ki je zbral največ papirja, je bil nagrajen. Vsoslovenska akcija Manj sveč za manj grobov poziva k zmanjšanju uporabe nagrobnih sveč, pridružili so se ji tudi taborniki **Rodu Polde Eberl-Jamski Zagorje ob Savi**.

V enem dnevu do vseh čudes sveta. Foto: Rok Ljubešek

Fotka meseca

Z rutko okoli vratu v svet. Foto: Neža Ternik

Novi obrazi

Južnoprimorsko-notranjsko območje je v preteklem mesecu dobilo novega načelnika, to je postal Aron Montani iz **Rodu snežniških ruševcev Ilirska Bistrica**. Novo vodstvo rodu ima **Rod močvirski tulipani Ljubljana**, ki jim želimo obilo sreče pri opravljanju nalog. Načelnico so po večletnem uspešnem obdobju zamenjali tudi v **Rodu Sergeja Mašere Piran**. V **Rodu Bičkova skala Ljubljana** so uspešno izpeljali občni zbor.

Aktivno naprej

Športni projekt Rastemo s športom, ki ga **Rod kraških viharnikov Postojna** izvaja z DM-om je v oktobru popestrila Tina Grudina, ki se jim je pridružila na športnih uricah.

Koroški jeklarji so podprli projekt tečajnika Wood Badge tečaja **Podpiramo-širimo**, ki

je namenjen mladim, da bi se še bolj zavedali lastne pravice in pomembnosti nudenja ter spodbujanja istih možnosti med ljudmi. Številne zgodbe mladih govorijo, da v rodovih mladi nimajo istih možnosti za vključevanje, izobraževanje, vodenje aktivnosti, napredovanje, razvoj. Vsak posameznik potrebuje iste možnosti za razvoj, tudi če razmišlja drugače.

Taborniki **Rodu modrega vala Trst-Gorica** so bili vključeni v debato Biti tabornik pomeni, biti tudi aktiven v našem kulturno-družbenem prostoru.

Mariborski rodovi **Rod XI. SNOUB Miloša Zidanška Maribor**, **Rod II. SNOUB Ljubo Šercer Maribor** in **Maistrov rod Limbuš** so se udeležili delavnice na temi reševanja konfliktov s pomočjo mediacije in moteče vedenje. Strokovnjakinji sta jim predali odlično znanje.

Korajža pojasnjuje: Novice pripravimo v uredništvu tako, da povežemo informacije, ki nam jih pošljete preko aplikacije Spletni tabor. Rodove uodje komunikacij prosimo, da nam v sporočilu pouzmete vaš mesec in pošljete novičko za rubriko Od rodov, ki naj bo dolga 1300 znakov s presledki. Taborniški fotografi vabljene, da z nami delite svoje fotografije. Prav tako vabimo vse tabornike k pošiljanju Pisem bralcev, katerih dolžina naj bo 3000 znakov s presledki. Uredništvo Tabora se vam že unaprej lepo zahvaljuje!

Z zavesami v trgovino!

Planet negujemo in pazimo v vsakem trenutku našega vsakdanjega življenja. Taborniki smo ozaveščeni in pridno skrbimo, da svoje navade kar se da dobro prilagodimo temu, da bo naš planet še dolgo zdrav, srečen in raznovrsten. Včasih so nekatere naloge, da dosledno sledimo svojemu cilju in pazimo našo mogočno mamo Zemljo, težje. Ena takih preglavic so nepotrebne plastične vrečke za sadje in zelenjavo v trgovinah, ki so nezaželen odpadke. Poglejmo si, kako lahko sami pokažemo trgovinam, na kakšen način se taki muhasti težavi streže!

Že kar veliko nas ima navado, da s seboj v trgovino nosimo platnene ipd. vreče, kamor po končanem nakupu zložimo izbrane izdelke. Tisti mali izziv med samim nakupovanjem pa so vrečke za sadje in zelenjavo.

Te se zapeljivo nastavljajo na stojalih poleg vitaminskih sadežev in imajo večno akcijo: "Danes smo brezplačne!" Poleg tega je sadje in zelenjavo treba zložiti v prosojen material, da lahko prodajalec-ka na blagajni preveri, katero sadje oz. zelenjavo smo izbrali. Naše platnene vrečke za ta namen niso najboljša izbira.

Porabo omenjenih plastičnih vrečk lahko kar se da zmanjšamo tako, da pri nakupu manjše količine sadja oz. zelenjave te preprosto zložimo v košaro in nato pospravimo v našo platneno torbo. V primeru, ko nakupujemo večjo količino in bi bilo nakupovanje brez vrečke nerodno, uporabimo doma narejeno prosojno vrečko. Beri dalje! :)

škarje

stara prosojna
zavesa/kakšen
podoben prosojen
material*

potrebščine

varnostna
sponkašivalni stroj/
šivanka in nit

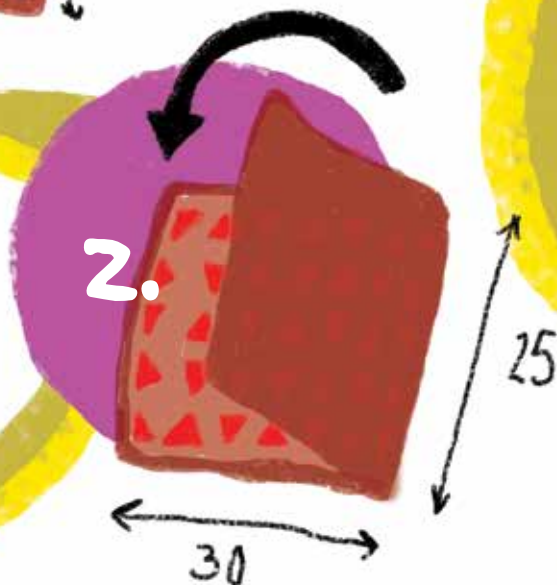
vrvica

**Material ima lahko tudi vzorce ali teksture, pomembno je le, da je dovolj prosojen, da bosta sadje in zelenjava vidna.*

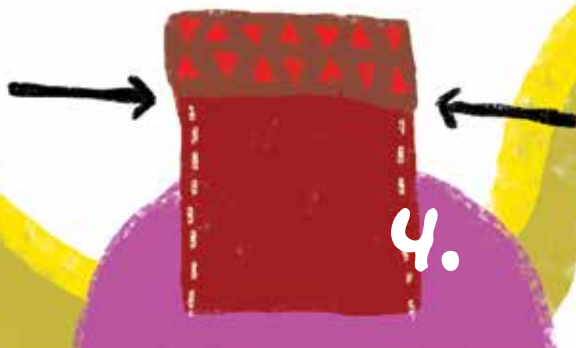
Prosojen material, ki smo ga izbrali za izdelavo, narežemo na pravokotnik dimenzij 25 x 60 cm.

Pravokotnik po daljši stranici prepognemo na pol (tako, da je stran materiala, za katero želimo, da je na koncu vidna, v tem trenutku skrita v notranjosti). Zdaj imamo pred seboj pravokotnik dimenzij 25 x 30 cm.

Zatem 1-2 cm od roba daljše stranice zašijemo oba sloja materiala, vzdolž daljše 30 cm dolge stranice pravokotnika, skupaj. To lahko storimo s šivalnim strojem, pri čemer nam pomaga vodnik. Ali pa s šivanko in nitjo. Šiv pričnemo, kjer je material prepognjen, in nadaljujemo k stranici, ki je odprta. Zaključimo ga približno 2-3 cm od roba krajše stranice (odvisno od velikosti vrvice). Sedaj že imamo narejeno obliko vrečke.

Odrpno stranico vrečke (krajša stranica) zavijamo navzven, do koder smo naredili šiv, da dobimo približno 2-3 cm širok rob.

Narejeni rob zašijemo, najboljšo s šivanko in nitjo. Če pa smo že nekoliko izkušeni, lahko tudi s šivalnim strojem. Pri tem pazimo, da ne zašijemo odprtine. Šiv naredimo na vsaki stranici.

6.

Vrečko obrnemo okoli, da je sedaj želena stran materiala vidna.

Skozi narejen rob pretaknemo vrstico. Za lažje pretikanje si lahko na konec vrvice pripnemo varnostno sponko in z njeno pomočjo pretikamo vrstico skozi odprtino.

7.

8.

Ko pretaknemo vrstico, jo na enem koncu zvežemo. Ta nam bo omogočala, da bomo vrečko brez težav zategnili in odtegnili.

Naša zavesasta nakupovalna vrečka za sadje in zelenjavo je zaključena. Vanjo pospravite kar se da veliko vitaminov za sveže jesenske dni.

Z izdelavo svoje vrečke poskrbimo za planet, sadje in zelenjavo hranimo v bolj zračnem materialu, hkrati pa nakupujemo v edinstvenih in ličnih vrečkah, ki jih bodo tudi ostali zagotovo opazili ker se zgedovali po nas. Ne pozabi! Vsak med nami je vzor in zgled drugim. Širimo dobre misli in navade med ljudi s tem, da začnemo pri sebi!

Za vodnike: Dejavnost je primerna za večino Eko policaj. Vrečke lahko izdelate skupaj na vodovem srečanju.

Sokrat, varuh planeta

Lahko okoljske težave res rešimo zgolj s spreminjanjem naših (večinoma potrošniških) navad? Obstaja kakšen bolj zanesljiv, hitrejši način? Zdi se namreč, da nam zmanjkuje časa.

GG, ki se loti opravljati večino Varuh planeta, mora tako kot pri vsaki drugi večini opraviti nekaj dejavnosti. Te vključujejo predstavitev ene izmed morbidnih "perečih tem" svojim sočlanom, izvedbo nekakšnega "energijskega pregleda doma", udeležitev predavanja ali akcije na temo varovanja okolja ter prakticiranje varčnosti. Vsi ti ukrepi se nam v resnici zdijo že samoumevni, vajeni smo raznih delavnic in predavanj o varstvu okolja, čeprav se še vedno zdi, da se spremembe dogajajo prepočasi. Seveda so vidne – v zadnjih desetih letih smo postali recimo zelo dobri v ločevanju odpadkov – a je situacija še vedno kritična. Zato bom v tem članku poskušal nekaj drugega: ne bom podajal celega kupa novih predlogov. Namesto tega bom skušal na dostopen način pokazati, zakaj je vseeno pomembnejše, da se skupaj z nami drugače začnejo obnašati predvsem države. Sprejmejo drugačne zakone, financirajo razvoj trajnostne energije itn.

Še opomba: to bom poskušal storiti v obliki sokratskega dialoga. Te je pisal starogrški filozof Platon, imenujejo pa se po njihovem glavnem liku, prav tako filozofu, Sokratu, ki se je pogovarjal s prebivalci antičnih Aten in jih tako učil filozofirati. Morda bo tako bolj zanimivo.

Dialog

(Po znameniti gostiji pri Agatonu sta se Sokrat in Alkibiad skupaj odpravila proti domu. Ko sta se dovolj oddaljila od gostiteljeve hiše in ju nihče več ni mogel slišati, je Alkibiad šepnil.)

Alkibiad: Si videl, Sokrat? Mislim, da tiste olive, s katerimi nam je Agaton stregel, niso bile eko! Tudi milo v njegovi kopalnici ni naravno, kaj šele pralni prašek!

Sokrat: To sem opazil, ja.

A: Nisem si mislil, da je tako. Ti nisi nič zgrožen?

S: Agaton bi verjetno res lahko malo bolj skrbel, ni pa tako grozno, kot si predstavljaš.

A: Z olivami sem verjetno res pretiraval, ampak vseeno mislim, da bi brez takšnih ignorantov, kot je dobri Agaton, lahko veliko hitreje rešili okoljske težave.

S: Zakaj tako misliš?

A: Če malo poenostavim: verjetno se strinjava, da so podnebne spremembe posledica človeškega

Foto: Marcello Bacciarelli

ravnanja? Ljudje slabo ravnamo z odpadki, sekamo gozdove, onesnažujemo vodo, kurimo fosilna goriva itn. Če bi se vsi izobrazili in začeli drugače ravnati, ne bi bilo več nikogar, ki bi ogrožal okolje. S tem bi bil problem rešen.

S: Torej sva tudi midva ena izmed teh posameznikov, ki bi se morali začeti drugače obnašati?

A: To je očitno Sokrat! Bi pa rekel, da sva vseeno boljša od večine.

S: Trduiva se že. Pa vendar: se ti zdi, da še vedno hudo onesnažuješ?

A: Niti ne.

S: Ampak stranišče pa še vedno izplakuješ s pitno vodo? Se ti ne zdi to potratno?

A: Res je.

S: Pa se ti zdi, da bi lahko to enostavno sam rešil? Sploh, če na primer živiš v bloku?

A: Zelo težko bi to storil.

S: Bi lahko potem rekla, da obstajajo problemi, ki jih sam ne moreš oz. bi jih težko sam rešil? Kaj pa na primer izplakovanje slabo prečiščenih odpadnih voda iz farmacevtskih tovarn, ki vsebujejo antibiotike? Bi lahko sam vplival na ta problem?

A: Ne bi mogel. Bi pa lahko tisti, ki upravlja tovarno – direktor ali nadzorni odbor. Če bi se sam znašel v takšni poziciji, bi problem zagotovo rešil, prav tako bi ga lahko oni, če bi se ga bolj zavedali.

S: Povej mi, Alkibiad, se ti je že kdaj zgodilo, da je bil tvoj smetnjak za embalažo poln, tebi pa se ni

Ljubilo menjati vrečke in si prazen tetrapak enostavno vrgel v mešane odpadke? Si kdaj tako zamižal na eno oko, čeprav si vedel, da ravnaš narobe?

A: Res kdaj tako zamižim.

S: Dalje: verjetno še vedno kdaj ješ Nutello, čeprav veš, da vsebuje palmino maščobo, za pridelavo katere izsekujejo celotne tropske gozdove?

A: Priznam, Sokrat.

S: Pa se ti zdi prav, da o usodi planeta in človeštva odloča tvoja lenoba? Se pri tako pomembni stvari res lahko zanašamo zgolj na odločnost posameznikov, ki se še Nutelli težko odpovedo? Podobno namreč velja za ljudi, ki upravljajo tovarno. Če poenostaviva, jih večinoma zanima zgolj učinkovitost, da bodo izdelali kar čim več stvari s čim manjšimi stroški. Skrb za naravo pa stane in zmanjšuje učinkovitost. V najinem primeru bi morali kupiti nove, verjetno mnogo dražje čistilne naprave.

A: Dobro govoriš Sokrat! Kaj predlagaš?

S: Razmisliiva o tem. Bi rekel, da je odgovornost za varovanje planeta tvoja, moja ali naju presega?

A: Seveda ni samo moja. Vsi smo odgovorni.

S: Potem bi rekel, da bi moral problem, ki me presega, tudi reševati nekdo, ki je večji od mene. Natančneje, nekdo, ki lahko vpliva na več ljudi – sam lahko vplivam samo na svoja dejanja, midva pa želiva spremeniti obnašanje velike večine, tudi delovanje tovarn, kmetijstva ... Bi lahko rekla, da je ta, ki lahko vpliva na več ljudi, država, saj lahko sprejema zakone,

po katerih se moramo ravnati?

A: Tako bi dobro govorila.

S: Poglejva si primer. Pred nekaj leti so v trgovinah prepovedali zastonske plastične vrečke. Že prej smo sicer vsi vedeli, da se te v naravi izjemno počasi razgrajujejo, da za njihovo izdelavo porabimo obilico pitne vode ... Pa smo jih nekako še naprej uporabljali. Šele zakon, ki je vrečke iz trgovin v veliki meri izločil, nas je prisilil, da spremenimo svoje navade. To je storil veliko bolj učinkovito, kot če bi se zanašali le na odločnost ljudi. Poleg tega lahko taki zakoni vplivajo tudi na tovarne – v najinem primeru bi jim lahko prepovedali obratovati, če ne bi uredile svojih čistilnih naprav. To bi problem spet rešilo veliko hitreje kot čakanje na ozaveščenega direktorja.

A: Dobro si to razložil, Sokrat.

S: Vseeno zakoni ne smejo preveč nasprotovati volji ljudi. Zato je pomembno, da se izobražujemo in razumemo, zakaj je dobro, da ločujemo ali se trudimo s svojimi vrečkami. Pomembno je, da vemo, kaj vse gre na Zemlji narobe in razmišljamo, kako bi stvari lahko spremenili. In večji del odgovornosti še vedno leži na nas: državo (torej tiste ljudi, ki sestavljajo in sprejemajo zakone) moramo nekako pripraviti, da sprejme določene ukrepe, spremeni zakone ...

A: Kako pa to storimo?

S: Glej, Alkibiad, približujeva se moji hiši ... Odgovor bo moral počakati na kakšno drugo priložnost.

Foto: Jacques-Louis David

Odpadne vode

Tudi voda, ki jo mimogrede porabimo v vsakodnevnem življenju, lahko vsebuje mnoge okolju škodljive odpadke, veliko pa pove tudi o nas samih.

Ko govorimo o odpadkih, najverjetneje najprej pomislimo na smetiščne kupe, polne smetnjake, morda otoke plastike, ki nastajajo v oceanih. Manjkrat pa verjetno pomislimo na odpadno vodo – vodo, ki jo vsak dan spuščamo v lijake, izplakujemo v stranišča, uporabljamo za pranje perila in posode, zalivanje polj ter izdelovanje papirja, plastike, kozmetike in vseh ostalih najbolj vsakdanjih stvari. Odpadne vode niso problematične zgolj zato, ker gre za porabljeno pitno vodo, ki je na planetu vedno bolj primanjkuje, temveč z njimi v okolje spuščamo še druge nevarne in škodljive snovi.

Mikroplastika

Z izrazom mikroplastika strokovnjaki označujejo koščke plastike, manjše od petih milimetrov. Nastane lahko z razpadom večjih kosov plastike, veliko mikroplastike pa namensko izdelata že industrija, predvsem za dodajanje k različnim kozmetičnim izdelkom (kremam za čiščenje kože, maskam, zobnim pastam). Veliko mikroplastike nastane tudi pri pranju različnih sintetičnih oblačil. Vse te plastične delce (z enim čiščenjem obraza s kremo za piling v vodo spustimo tudi do 100.000 plastičnih koščkov) izplakujemo v kanalizacijo, od tam svojo pot nadaljujejo v gnojila (biološke čistilne naprave jih namreč ne filtrirajo) in posledično končajo v hrani, pronicajo v podtalnico, najdemo pa jih lahko tudi v ustekleničeni vodi.

Antibiotiki

Študije vedno bolj ugotavljajo, da se v odpadnih in površinskih vodah povečuje vsebnost antibiotikov in ostalih zdravilnih učinkovin. V okolje jih izpuščajo farmacevtski obrati in bolnišnice, živilno-rejska industrija, ki krmi preventivno dodaja zdravila, najdemo jih tudi v kanalizaciji, saj podobno kot pri mikroplastiki čistilne naprave niso narejene za izločanje tovrstnih snovi. Pojav je problematičen predvsem zaradi enega razloga: pospešuje proces prilagajanja bakterij, ki lahko postanejo odporne na antibiotike. Ta proces sicer teče v vsakem primeru, a se pri večji izpostavljenosti antibiotiku bakterije nanj hitreje privadijo, lažje razvijejo potrebno spremembo genskega materiala,

ki jim omogoča odpornost. Na tak način so začele nastajati "super bakterije", ki so že odporne na vse poznane antibiotike, zato okužb z njimi ne znamo več učinkovito zdraviti.

Droge

Ta aspekt mestnih odpadnih voda morda ni tako škodljiv za okolje kot prejšnja dva, je pa vseeno zanimiv in mnogo pove o življenju ljudi, ki jih proizvajajo. Pred kratkim je bila namreč narejena vseevropska raziskava, ki je v odpadnih vodah iskala sledi prepovedanih drog (oziroma njihovih aktivnih substanc). Te se namreč izločajo z urinom in tako končajo v kanalizaciji ter se (spet) izmuznejo čistilnim napravam. Na ta način lahko raziskovalci izračunajo, koliko drog so prebivalci mesta zaužili. V Ljubljani smo npr. leta 2017 "porabili" pol grama kokaina na 1000 prebivalcev na dan.

Predlagaj vodovo srečanje

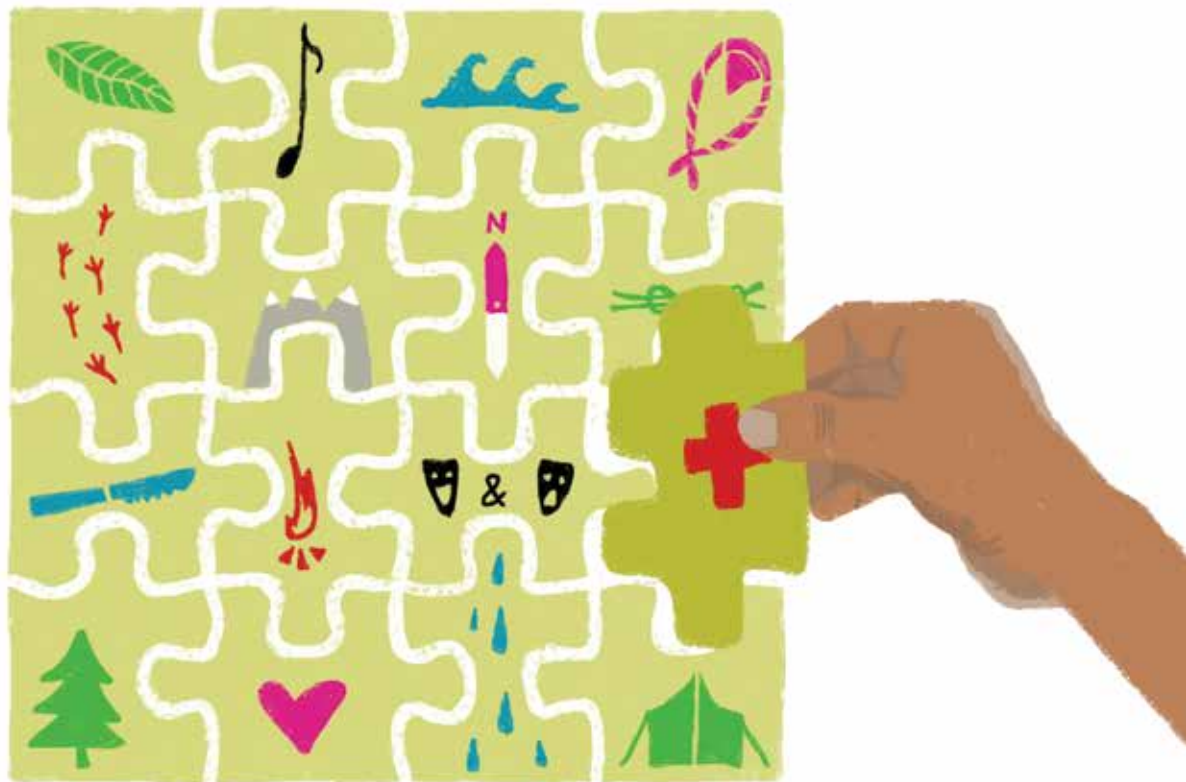
Taborniki smo se že dobro vrnili v taborniške sobice in začeli z vodovimi srečanji. Ali še nisi čisto prepričan, če bi hodil na srečanja s svojim vodom, saj vas vodnik, odkar ste GG-ji, mori samo z orientacijo, postavljanjem sendviča in drugimi tipičnimi taborniškimi stvarmi, nič več pa se ne zabavate?

Verjetno nas vse vodnike včasih zanese, sploh pred kakšnim tekmovanjem, saj si želimo, da bi bil naš vod čim uspešnejši. Takrat vas mučimo s ponavljanjem vozlov, risanjem skice in čim hujšim, na primer z morsejem. Ko se to zgodi, nas morate vi malo pocukati za rokav in nam povedati, da smo malo "zabluzili". Da je bistvo v tem, da se imamo pri tabornikih fajn in da se skozi dogodivščino tudi česa naučimo.

Najboljše bi bilo, da vodniku predlagate, da skupaj pripravite letni plan srečanj. Tako boste lahko skupaj prišli do kompromisa. Skupaj izberite tudi tekmovanja, na katere bi radi šli. Dobro bi bilo, da si postavite nek cilj, kakšno uvrstitev si želite doseči, tako si boste lahko sami preračunali, kdaj se morate začeti pripravljati na izbrano tekmovanje. V plan lahko vključite, katere veščine bi radi pridobili, sprehode, turnirje družabnih iger, geocaching, ustvarjanje vodovih

rutic ... ali splanirate nekaj čisto posebnega. Tako ne boste dobili le boljših srečanj, temveč se boste lahko preizkusili tudi v vlogi vodnika in ugotovili, če je to nekaj, kar vas veseli.

Verjetno vodnik ne bo sprejel čisto vsake vaše ideje, saj ima tudi on lastne cilje za vas, vendar bo zagotovo navdušen nad vašo pobudo in vam pripravil marsikatero srečanje po vaši želji. Pomembno je, da mu to, da niste zadovoljni z njegovimi srečanji, poveste na lep način, ne recite mu, da so njegova brez veze in da sploh ne boste več hodili, vendar mu povejte, da vas zanima še kaj drugega kot samo morse ter mu dajte konkretne predloge. Če mu boste samo povedali, da vam ni všeč, ne pa tudi kaj in na kakšen način bi lahko srečanja naredili zabavnejša za vse, verjetno ne boste prišli prav daleč. Najpomembneje je, da veste, da tudi na videz najstrašnejši vodniki ne grizemo.

gREmo, opREmimo se za "gREen futuRE" (zeleno prihodnost)

REdkvica, REpa, opREma, potREba, mREna ... Ogrumno nekaj RE, ampak do sedaj še nisem omenil tistih, kateRE imam dejansko v mislih, mogoče že več kateRE?

Poleg REuse, REduce in REcycle, toREj ponovno uporabi, zmanjšaj in REcikliraj, bi lahko dodali še REpaiRE, toREj popravi. Štiri angleške besede, ki se začnejo na RE in ki postajajo vse bolj pomembne, zato tudi ta kREativni izziv.

NaREdi kar koli, da nekaj ponovno uporabiš, zmanjšaš porabo, REcikliraš ali pa popraviš. StaREmu okvirju za sliko vdihni novo življenje, iz časopisnega papirja naREdi doma naREjene voščilnice, ki bodo kmalu prišle prav, ali popravi nekaj, kar že nekaj časa leži na podstREšju in se praši. Veliko užitkov pri ustvarjanju zelene prihodnosti.

Oh, ta Luna ...

Letošnje Republiško orientacijsko tekmovanje v Domžalah je postreglo s kar nekaj zanimivimi nalogami vrisovanja.

Ena izmed nalog pri vrisovanju je bila naloga z Luno. Za pravilno rešitev moramo poznati nekaj osnov o njenem gibanju oziroma pojavljanju na obzorju. Poglejmo si, kaj se dogaja z Luno tekom meseca in kako se lotimo nalog z njo.

Tako kot Sonce tudi Luna vzide in zaide na obzorju vsak dan. V dobi 29 dni jo lahko vsak dan opazujemo v drugačni obliki. Poznamo polno Luno, ki se nato manjša prek zadnjega krajca v mlaj, ki potem zopet raste preko prvega krajca v polno Luno. Čas vzhoda in zahoda različnih luninih men je zelo spremenljiv. Polna Luna oziroma ščip je na jugu ob polnoči. Tako kot Sonce se premika 15° na uro. V šestih urah se tako premakne za $6 \cdot 15^\circ = 90^\circ$, torej ravno na zahod. Polna Luna je torej točno na vzhodu ob 18.00, na jugu ob polnoči in na zahodu ob 6.00 zjutraj. Za mlaj velja ravno obratno – na vzhodu je ob 6.00, na jugu opoldne in na zahodu ob 18.00. Prvi in zadnji krajec se nahajata ravno vmes. Prvi krajec je na jugu ob 18.00, zadnji krajec pa je na jugu ob 6.00. Vse te ure seveda držijo za zimski čas. Poleti se vse zamakne za eno uro (tudi Sonce je na jugu ob 13.00).

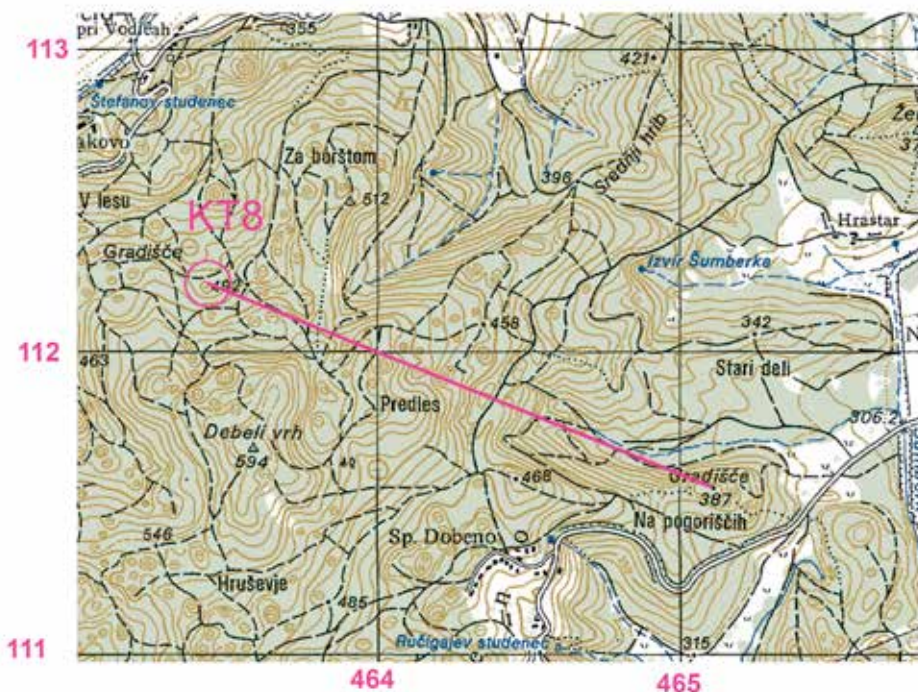
1. 12. 2022; 14.48; KT8; Dr. Gander

"Na Gradišču 387 (III,65) sem sredi belega dne ob 13.28, zagledal Luno. Takoj sem prepoznal zadnji krajec in si rekel, da bom do naslednje točke sledil Luni. Nastavil sem smer in hodil 1800 m. Takrat sem imel dovolj, točko pa sem označil s KT8."

Kako se torej lotimo naloge?

Ker je nalogi pripisan datum 1. december, upoštevamo zimski čas in je torej zadnji krajec na jugu ob 6.00. Na zahodu se nahaja ob 12.00. Ker je ura 13.28, je to 1 uro in 28 minut čez poldne oziroma 1,4667 h (28 minut je $28 / 60 = 0,4667$ h) čez poldne. V 1,4667 h se je Luna premaknila za $1,4667 \text{ h} \cdot 15^\circ = 22^\circ$. Od izhodiščne točke (Gradišče 387 v kvadrantu (III,65)) torej odmerimo azimut $270^\circ + 22^\circ = 292^\circ$ in na razdalji 1800 m (torej $1800 / 2,5 = 7,2$ cm) označimo kontrolno točko 8.

Iz naloge je razvidno, da Luna ne zaide isti trenutek, kot se nahaja na zahodu. Podobno je s Soncem. Razmisli, kdaj Sonce res vzide na vzhodu in zaide na zahodu!

Olačila na zimskem pohodu

Taborniki radi preživljamo čas v naravi in tudi pozimi nas slabo in hladno vreme ne prestraši. Enodnevni ali večdnevni pohodi so zelo pogosta dejavnost v vseh letnih časih in vremenskih pogojih.

Poskrbimo, da bo gibanje v naravi varno in prijetno v vseh vremenskih razmerah tudi tistim tabornikom, ki bi mrzle zimske dni raje preživeli pred radiatorjem. Pomembno vlogo pri tem ima oprema, ki jo imamo na sebi in s seboj. Opremo prilagajamo vremenskih razmeram in aktivnostim. Če kateri koli udeleženec pohoda ali druge dejavnosti nima primerne opreme ali oblačil, moramo aktivnost temu primerno prilagoditi.

Pri oblačenju za dejavnosti v naravi pozimi moramo imeti v mislih

Vodoodpornost

V vlažnih, mrzlih zimskih mesecih je večja verjetnost, da nam obutev in oblačila premočijo. Mokra oblačila prevajajo toploto veliko bolje kot suha, zato lahko v najslabši situaciji hitro pride do podhladitve. Pomembni so dobri visoki vodoodporni pohodni čevlji, nepremočljiva zunanja plast oblačil (bunda, hlače in gamaše) in vodoodporna prevleka za nahrbtnik. Priporočljivo je, da je v nahrbtniku vsa oprema v vrečkah, še posebej suha, nadomestna/rezervna oblačila, elektronika in hrana.

Tri glavne plasti

Pri zimskem pohodu med hojo telo odvečno energijo oddaja v obliki toplote. Zato je pomembno, da se med hojo tem spremembam prilagajamo, to dosežemo z večplastnim oblačenjem ali kot radi rečemo čebulnim oblačenjem. Ponavadi nosimo naslednje plasti:

Osnovna plast, ki jo predstavljata majica in hlače iz merino volne, poliestra ali najlona. Pomembno je, da imamo hitro sušea oblačila, ki odvajajo pot iz telesa. Srednja plast, ki jo predstavlja tanjši (hitrosušea) flis, ki nudi izolacijo in zadržuje toploto, ali jakna, ki je iz sintetičnih materialov ali puha. Zgornja plast, ki je vodoodporna zunanja plast in štiti oz. je neprepustna za veter in vodo.

Izpostavljenost vplivom

Določeni deli telesa med dejavnostjo niso pokriti, na teh mestih lahko izgubimo precej toplote, zato to površino

čim bolj zmanjšamo. To storimo tako, da uporabljamo rokavice (imamo lahko dva para, tanke flis rokavice in zunanje vodoodporne), debele nogavice, kapo ali trak in šal (lahko tudi večnamensko pokrivalo – buff, podkapo ali obrazno masko).

Pomembno

Bombaž ni primeren material, ker se suši dlje kot sintetični materiali in ne odvaja vlage od telesa. Premočena bombažna oblačila uničijo ves učinek dihajočih vrhnjih slojev. Če se gibamo po snegu, je pomembno, da nosimo sončna očala, saj ta ščitijo naše oči pred poškodbo. Sonce je tudi pozimi ob nizkih temperaturah lahko nevarno, zato uporabimo sončno kremo.

Ne pozabimo

Poleg ustreznih oblačil in dodatkov za zagotavljanje udobja in varnosti ne smemo pozabiti na: hrano in energijske prigrizke, zadostno količino vode (pazimo, da ne zmrzne; priporočamo termovko), ustrezen nahrbtnik, prvo pomoč, pohodne palice, čelno svetilko in rezervne baterije, nož, astro folijo, vžigalce (zaradi mraza je kresilo lahko bolj uporabno), rezervna oblačila, zemljevid okolice ...

Vedno pa velja, da pred odhodom vse informacije o pohodu predamo nekomu, ki ne gre z nami.

Pečena jabolka

Sestavine: jabolka, med, lešniki, mandlji, pekani (ameriški orehi), rozine, voda, sladka smetana

Potrebščine: deska, skodelica, žlice, posoda za kuhanje s pokrovom, nož, kuhinjska krpa, kladivo

Čas priprave: 60 minut

Pripravimo lešnike, cele damo v krpo in jih s kladivom zdrobimo. Celi so preveliki, mleti pa predrobni. Lešnikom s skodelico dodamo narezane pekane in mandlje. Mandlje lahko kupimo cele in jih narežemo, lahko pa jih kupimo že narezane v lističih. Dodamo še nekaj rozin, ki jih lahko nadomestimo tudi z brusnicami. Vse skupaj enakomerno premešamo nato pa dodamo še med. Med bo vse sestavine držal skupaj in mešanici dodal sladkobo.

Mešanici ni potrebno dodajati nobenih drugih začimb, sladkorja ali cimeta. Zmes ima že sladkobo medu, po želji pa sestavine in začimbe prilagodimo svojemu okusu.

Priskrbimo jabolka, ki so nekoliko večja ter so bolj okusna in sočna. Dobro jih operemo in jim odrežemo vrh. Z nožem in žlico si pomagamo, da odstranimo sredico s peškami. Izdolino izdatno napolnimo s prej pripravljeno mešanico. Polnjena jabolka postavimo v posodo tako, da imajo dovolj prostora in so vsa v isti ravnini. Na dno posode prilijemo nekaj vode, ki bo poskrbela, da se jabolka med pečenjem ne bodo preveč posušila, sok, ki bo tekel iz jabolk, pa bo z vodo ustvaril prav okusno omako.

Posodo pokrijemo in postavimo kar v žerjavico. Med peko ni potrebna veliko preverjanja in obračanja, zagotoviti pa moramo, da je posoda iz vseh strani enakomerno greta. Med peko se jabolka zmečkajo. Ko se nam zdi, da so primerno pečena, jih serviramo skupaj s stepeno sladko smetano.

Ob večerih ali na bivaku lahko pripravimo tudi čežano, enostavno sladico iz jabolk. Jabolka operemo, olupimo in narežemo na koščke. V posodi jim dodamo nekaj vode in dušimo toliko časa, da postanejo mehka. Med kuhanjem vsebino večkrat premešamo, da se nam ne prismoji, po potrebi dodamo še vode. S kuhlino, žlico ali vilicami si pomagamo, da jabolka pretlačimo, na koncu dodamo še cimet. Čežana bo sladka že zaradi jabolk, vseeno pa lahko na začetku kuhanja dodamo še malo sladkorja.

Odpadki v gorah

Slovenci smo znani kot veliki hribolazci, saj veliko prostega časa porabimo za skok na bližnje gore. Tudi taborniki skoraj ne moremo mimo tega, da ne bi obiskali vsaj kakšnega vrha v bližini. Velikokrat pa nas ob poti namesto rož in rastja pričakajo papirčki, olupki in drugi odpadki. Vedno, kadar smo v gorah, se moramo spomniti, da tu nismo sami. V naših gorah živi ogromno živalskih in rastlinskih vrst, ki jim odpadki lahko škodijo.

Planinske kočice v gorah pohodnikom nudijo prenočišče ter hrano in pijačo, vendar postojanke niso odprte ves čas. Za okrepitev si s seboj pogosto neseemo sendvič ovit v aluminijasto folijo, vodo ali drugo tekočino, ki je pogosto v plastenki, robčke, vrečke, energijske čokoladice, ki so zavite v ovitek in sadje.

Vse lepo in prav, če imamo to s seboj, vendar moramo vedeti, kaj narediti s temi odpadki, ko vsebino pojemo. Papirčke, olupke, folijo, plastenke in druge odpadke, ki jih prinesemo s seboj, tudi odnesemo nazaj v dolino in jih ne puščamo v planinskih kočah ali kar tako v naravi.

Odpadki, ki jih odvržemo v naravi, tam ostanejo še desetletja. Snovi, ki jih sproščajo odpadki, prehajajo v čiste gorske potoke, prst in tako onesnažujejo okolje. Priznajmo si, da tudi pogled na naravo s smetmi ni pretirano privlačen. Med bonton in pravila obnašanja sodi tudi, **da iz gora ničesar ne odnašamo in tja ničesar ne prinašamo.**

Ali veš, koliko časa potrebuje odpadki za razgradnjo?

- Stekleni odpadki se razkrajajo 4000 let.
- Plastenka se razkrajajo od 100 do 1000 let.
- Pločevinka za razkroj potrebuje 500 let.
- Plastični papirčki, aluminijaste folije in vrečke, kjer imamo sendviče in čokoladice, se razkrajajo okoli 450 let.
- Cigaretetni ogorek v naravi ostane 15 let.
- Žvečilni gumi za razkroj potrebuje 5 let.
- Biološki odpadki, med katere sodijo olupki in ogrizki, potrebujejo za razkroj pol leta.

Korajža uabi: Želiš izvedeti več o projektu Očistimo naše gore? Obišči spletno stran www.ocistimogore.si.

Poskrbimo in prispevamo za čisto okolje in ohranjanje živalskih, rastlinskih vrst in naravnih vrednot.

V zadnjih letih pohodništvo in gorski turizem naraščata, kar prinaša negativne posledice za živo in neživo naravo. Težavo predstavlja povečan hrup, nemir, z množično prisotnostjo se omejuje in krči tudi življenjski prostor živalskim in rastlinskim vrstam. Poleg omenjenega, je problem tudi hranjenje z odpadki. Živali lahko zaradi zaužitja človeške hrane poginejo, težavo predstavlja tudi embalaža naših prigrizkov, ki ostane v naravi in pogosto konča v prebavilih živali.

V Sloveniji je veliko število akcij namenjenih čiščenju odpadkov iz naravnega okolja. Stanje v gorah se po podatkih Planinske zveze Slovenije v zadnjih letih izboljšuje. Z akcijo Očistimo naše gore spodbujajo pohodnike k odnašanju odpadkov v dolino. V okviru akcije 78 planinskih koč opremijo z vrečkami za smeti, ki zadostuje za tri kilograme smeti. V osmih letih, odkar traja akcija Očistimo naše gore, so v dolino prinesli več kot 29 ton odpadkov. Vsako leto organizirajo tudi večjo akcijo. Leta 2016 je potekala na Pokljuki, kjer so pobrali 625 kg smeti. Letos so prostovoljci čistili na območju Triglava, kjer so v dolino prinesli 380 kg odpadkov, med njimi so bili tudi kosi z etnološko in zgodovinsko vrednostjo.

Literatura:

Blaž Račič. "Vse manj odpadkov v gorah." *Delo*, 2016, <https://www.delo.si/novice/okolje/vse-manj-odpadkov-v-gorah.html>. Dostop 22.10.2018

Andreja Potočnik. "Kateri so najpogostejši odpadki, ki jih pohodniki prinašajo v gore." *PZS*, 2012, <https://www.pzs.si/novice.php?pid=7437>. Dostop 22.10.2018

Andreja (ni podatka). Reportaža: "Čiščenje pod Triglavom, Očistimo gore, 2018." <http://www.ocistimogore.si/novice-in-dogodki/novice/reportaa-ienje-pod-triglavom/1398>. Dostop 22.10.2018

Zemlja pleše ... Luna tudi

Polna Luna vedno zahaja zjutraj.

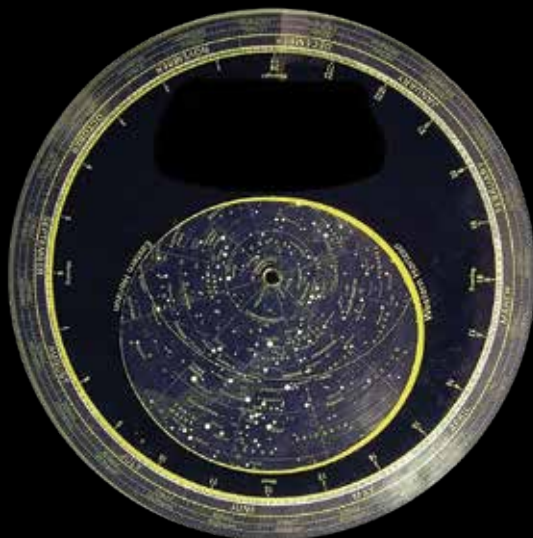

Sonce zahaja vedno zvečer.

V vesolju se stalno nekaj giblje, širi in rotira. Nič ni pri miru. Pa vendar v vesolju vlada red, ki temelji na medsebojni gravitacijski privlačnosti teles. Zaradi gravitacije Luna ne ubeži Zemlji, Zemlja pa rotira okoli Sonca. Kako pravzaprav deluje gravitacija, znanstvenikom še danes ni povsem jasno. Gravitacijo določata masa in razdalja med telesoma, od česar je odvisna gravitacijska sila. Da pa ima nek delec oz. telo maso, naj bi bil kriv t. i. "božji delec" – Higgsov bozon, ki pa ga še skušajo odkriti s pomočjo hadronskega trkalnika v Ženevi. Najbolj očitno gibanje, ki ga na nebu opazimo, je posledica rotiranja Zemlje okoli svoje osi. Temu gibanju pravimo **rotacija**.

Zaradi tega gibanja vsak dan Sonce zjutraj vzide in zvečer zaide. Zemlja se zarotira okoli svoje osi enkrat v 24 urah, zato dan na Zemlji traja 24 ur. Enako kot Sonce podnevi se čez nebo ponoči gibljejo Luna, zvezde in planeti. Vse vzhaja na vzhodu, se giblje čez nebo in zahaja na zahodu, kar se v (približno) 24 urah spet ponovi ... Ker je Zemljina os nagnjena za 23,5 stopinje, njeno gibanje okoli Sonca na njeni površini povzroča letne čase. Zemlja obkroži Sonce v 365 dneh. Temu gibanju pravimo **revolucija**. To gibanje vpliva na to, kaj vidimo na nebu ob določenem času leta. Tako pozimi na nebu vidimo zimska ozvezdja, poleti pa poletna. Kombinacija dneva v letu in ure opazovanja nam tako natančno določata, kaj na nebu lahko v nekem trenutku vidimo. Kot dober pripomoček pri opazovanju neba nam lahko služi vrtljiva zvezdna karta, ki deluje točno po tem principu – ko na njej poravnamo datum in uro opazovanja, dobimo za rezultat izris zvezd in ozvezdij, ki so vidni na nebu v določenem trenutku.

Luna se giblje okoli Zemlje, zato se zdi, da pleše nek svoj ples, ki ima tudi svoje zakonitosti. Najbolj očitne so lunine mene, ki se obrnejo približno v 28 dneh. Luno vidimo na nebu zvečer, ko se debeli in zjutraj, ko se tanjša. Ko je polna, je na nebu celo noč. Prvi koledarji in merjenje kotnih razdalj še iz časa pradavnine so narejeni prav na podlagi opazovanja gibanja neba. Rotacija Zemlje določa dolžino dneva, ki znaša 24 ur, revolucija določa dolžino enega leta, lunine štiri mene pa določajo teden, ki je dolg sedem dni.

Vrtljiva zvezdna karta je dober pripomoček pri opazovanju nočnega neba. Če poravnamo datum in uro opazovanja, nam pokaže, katere zvezde in ozvezdja v tistem trenutku lahko vidimo na nebu. Vrtljiva zvezdna karta na sliki je nastavljena na pol tretjo uro zjutraj v začetku novembra oz. pol enih zjutraj konec novembra, ko je Orion približno na jugu.

Zastopniki narave

Zakaj je pomembno, da se taborniki še bolj kot druge organizacije in posamezniki zavzemamo za varovanje narave in za zmanjševanje negativnega vpliva na naravo?

Taborniški pristop

To nam narekuje taborniški pristop z elementom "narava". Kot člani svetovne skavtske organizacije moramo vseh osem elementov upoštevati pri izvedbi naših aktivnosti. Po zapisu svetovne skavtske organizacije je vloga narave pri našem delu ta, da nam nudi priložnosti za učne momente, delo v naravi pa nas spodbuja k boljšemu razumevanju narave in vzpostavitvi odnosa do nje (WOSM, 2018).

Odločitev, da narava postane naša učilnica, kjer preživimo največ časa in kjer se naše učenje zgodi tako na lokalnem kot na svetovnem nivoju, ni naključna. Potreba po umiku nazaj k naravi in aktivnemu preživljanju prostega časa otrok sta bila že več kot 100 let nazaj poglavitna razloga za uspeh in razvoj gibanja mladih v naravi.

Na razvoj naše organizacije sta vplivala razvoj skavtstva v Angliji in razvoj gozdovništva v Ameriki, zato vam predstavljam izbrane prevedene izseke iz *The Birch Bark of the Woodcraft Indians*, avtorja Ernesta Thompsona Setona, in *Skavt: navodila za vzgojo dobrih državljanov*, *Priročnik za skavtske voditelje* in *Skavtsko za fante*, katerih avtor je Baden-Powell.

Gozdovništvo

V slovenščini uporabljamo izraz gozdovništvo za prevod besede "woodcraft". Seton je leta 1907 zapisal, da živi v času, ko je potrošništvo postalo nadloga mestnega prebivalstva in je zato najbolj dragocen umik nazaj k znanju in načinu življenja primitivnih ljudi, ki živijo v stiku z zemljo in živijo veliko dlje časa kot moderni potrošniki. Namen gozdovniškega gibanja, ki ga je ustanovil leta 1902, je bil, da postane življenje na prostem resnično življenje, življenje v zaprtem prostoru pa izjema. Mladim je želel dati nekaj za početi, nekaj za razmišljati in nekaj, s čimer bi se v naravi zabavali. Za gibanje je pravil, da gre bolj za društvo na prostem, ki oglašuje življenje na prostem, vzdržuje živali, rastline in pokrajino. Za gozdovništvo pa je zapisal, da pokriva področje proučevanja narave, lova, kampiranja (h kateremu spada orientacija), prepoznavanje zvezd, iskanje poti in razbiranje signalov ter športne dejavnosti. (Seton 1907: 2–7)

Foto: Suzana Podvinšek

Skavtstvo

Istega leta kot Seton je tudi Baden-Powell napisal knjigo *Skavt*, namenjeno dečkom, da se naučijo veččin preživetja v naravi. Pri zasnovi programa skavtskega gibanja je izhajal iz lastnega otroštva, ko je sam opazoval ptice, zasledoval žival, in iz svoje odrasle kariere vojaka, ko je med domorodci živel na način, da so mu take vrline koristile. (Baden-Powell 1907: 11) Dečkovo igrivost in željo po pustolovščini je videl kot priložnost, da se naučijo biti pogumni, močni, vzdržljivi, se pripravljene spoprijeti z nevarnostmi in pomagati drug drugemu. Verjel je, da se z učenjem spretnosti preživetja v naravi, dečki približajo svoji naravni potrebi po pustolovščini, iznajdljivosti in celostnem razvoju posameznika. (Baden-Powell 2015: 33) O življenju v naravi je zapisal: "Tabor – ta bi moral biti organiziran čim pogosteje. Odprto in živahno vzdušje ter bratstvo v skupnem življenju pod skavtskim šotorom sredi narave in okrog tabornega ognja navdihujeta dečke, voditelju pa ponujata boljšo priložnost, da pride v neposreden stik s skavti in vanje vtisne svojo osebnost" (prav tam: 27). O spoznavanju narave pa je napisal to: "Napravite njegova čutila dovzetna za govorico in življenje živali, za čar zvezdnatega neba, vonj cvetlic, silo gorovij, solnčni zahod, čudno smotrnost v življenju posameznega sesalca, žuželke in plazilca in njihovo razmnožitev na milijone bitij iste vrste" (Baden-Powell 1932: 339).

Zaključek

Tako Seton kot Baden-Powell sta postavila naravo kot kraj, kjer se vršijo dejavnosti mladih v eni in drugi organizaciji. Seton je v omenjenem delu poudarjal navade, ki so jih prevzeli od indijancev, do praktičnih veščin, ki so jih poznali tudi indijanci. Pisal je vse od navodil, kako se postavi tipi, do zahtev, ki naj bi jih člani opravljali. Med zahtevami je bilo na primer določeno, da morajo znati zavezati 20 vozlov, postaviti 15 ognjev, jih zakuriti s 15 vžigalicami v različnih vremenskih pogojih, izmeriti višino desetih dreves, ne da bi nanje splezali, izdelati kanu in z njim prevoziti 100 km, poznati imena 15 metuljev in še precej drugih podobnih znanj. Tudi Baden-Powell je navajal praktične veščine, vendar je poudarjal tudi celosten razvoj posameznika in kako se ob vseh aktivnostih razvija v odgovorno in solidarno osebo. Napisal je tudi priročnik za voditelje, da bi znali svoje člane pravilno vzgajati in se zavedati njihove pomembne vloge kot vzorniki mladih. Skavtsko gibanje je videl kot gibanje,

ki uči vrednote in omogoča razvoj posameznika, ne pa samo kot prostor za učenje preživetvenih veščin.

Literatura

R. Baden-Powell. *Skavt: navodilo za vzgojo dobrih državljanov*. Ljubljana, Merkur, 1932.

R. Baden-Powell. *Skavtstvo za fante: priročnik za odgovorno državljanstvo*. Ljubljana, ZSKSS, 1997.

R. Baden-Powell. *Priročnik za skavtske voditelje: o teoriji skavtske vzgoje*. Ljubljana, ZSKSS, 2015.

E. T. Seton. *The Birch-bark Roll of the Woodcraft Indians: Containing their Constitution, Laws, Games, and Deeds*. New York, Doubleday, Page and Company, 1907. [http://etsetoninstitute.org/wp-content/uploads/2012/09/Birch_Bark_Roll_of_Woodcraft.pdf.]

WOSM. <https://www.scout.org/method>, 2017.

Foto: Matic Pandel

Naš planet se duši

Kako lahko pripomorem k boljšemu jutri?

Foto: Maja Kramar

Taborniki radi rečemo, da vzgajamo mlade, da je narava naš drugi dom in da stremimo k soustvarjanju boljšega sveta. Pa je to povsem res tudi na področju ravnanja z odpadki, odpadno hrano, oblekami, energijo? Bodimo zgled drugim – (mlajšim) tabornikom, prijateljem, sorodnikom – in za naslednji obrok, zabavo, počitnice ... pridelajmo manj odpadkov ter se naučimo razmišljati in vesti še bolj trajnostno.

Smeti, smeti, oh, koliko smeti!

V zadnjem času se v medijih vse več govori o odpadkih, ki jih pridelamo – koliko jih pridelamo, koliko jih gre v reciklažo, kaj se z njimi dejansko dogaja ... Samo v Sloveniji letno pridelamo več tisoč ton smeti, ki končajo v zbirnih centrih, od koder jih gre v reciklažo zgolj tretjina. Z oktobrom so družbe za ravnanje z odpadno embalažo, ki jo predelajo v novo surovino, le-to tudi prenehale sprejemati, saj so v letošnjem letu že sprejele vse odpadke, za katere so bile plačane. Tako se naša odlagališča vztrajno polnijo. Na Ministrstvu za okolje in prostor se sicer ukvarjajo s to perečo problematiko, a vseeno zgolj odvažanje in reciklaža odpadkov ne bi smela biti (edina) rešitev.

Odpadki predstavljajo resen problem za naš planet. Tako za naravo; živali, rastline, habitate in celotne ekosisteme, kot tudi za ljudi, ki smo pravzaprav le del narave. Nič čudnega, če pa Zemljani pridelamo kar 2,12 milijarde ton smeti na leto! Za "boljšo" predstavo, to je kar 212 milijonov ton oz. 210.000.000.000 kilogramov odpadkov! Če bi na tehtnici želeli uravnovesiti povprečno težkega rjavega medveda, največjo in najtežjo slovensko žival, in vse te odpadke, bi se moralo na tehtnici drenjati kar 10 milijonov 600 tisoč medvedov! Tudi to je nepredstavljivo, saj je na celem svetu le okoli 200 tisoč rjavih medvedov, torej kar 53-krat manj!

Na mednarodnih akcijah, kjer se zbere več tisoč tabornikov in skavtov s celega sveta, kot je recimo

Svetovni skavtski jamboree, se organizatorji in udeleženci trudijo, da bi pridelali čim manj odpadkov – tako smeti kot tudi odpadne vode, hrane. Z vsakim dogodkom se daje večji poudarek na sprotne razvrščanju odpadkov za kasnejšo reciklažo. Tako so recimo v Angliji leta 2007 odpadke ločevali na papir in karton, plastiko, kovino in posebne odpadke, kot so baterije; na Švedskem leta 2011 sploh ni bilo smetnjakov z mešanimi odpadki; na Japonskem leta 2015 pa so odpadke razdelili na kar 16 kategorij – različno steklo, plastika, papir, pločevinke, baterije ... Tudi na taborjenjih in krajših akcijah se lahko taborniki potrudimo, da pridelamo čim manj odpadkov – tako v kuhinji kot tudi z zamenjavo določenih plastičnih potrebščin za enkratno uporabo, ki so uporabne pri izvajanju programa.

Mikroplastika

Največji problem predstavlja plastika, ki se je v zadnjih nekaj desetletjih nabralo več kot doslej – predstavlja namreč kar 70 % vseh odpadkov v morju. Eden glavnih problemov plastike je tudi ta, da se ne razgradi, četudi je "biorazgradljiva", temveč *razpade na vedno manjše delce*. Ti delci postopoma prehajajo v okolje, npr. v vode, kjer se kot t. i. mikroplastika lahko vgradijo v celice planktona, ki predstavlja hrano živalim, npr. manjšim ribam, rakom, školjkam ... ki so lahko hrana drugim večjim živalim, npr. ribam, sesalcem, pticem ... Tako se plastika širi po prehranjevalni mreži, konča pa lahko tudi na naših krožnikih.

Foto: Suzana Podvinšek

Steklene flaške na GROF. Foto: Martin Rafael Gulin

Plastika – rešitev ali težava?

Razvoj in splošna uporaba plastike, ki je doživela svoj vrhunec v prejšnjem stoletju, nam je življenje v določeni meri precej olajšala. Pomislimo samo na uporabo plastike v transportu, v računalništvu, telefoniji, tudi v medicini ... Tako smo zaradi uporabe plastike lahko zamenjali kar precej navad, zaradi česar v hitrem tempu življenja prihranimo čas in tudi lastno energijo. A vseeno imamo s kopičenjem plastike ogromne težave. Vzemimo za primer, kako pridemo do kosila, ko smo zdoma; v šoli, na fakulteti ali v službi. Če skočimo v trgovino na koncu ulice, si kaj kmalu lahko izberemo že pripravljen obrok. Po navadi je le-ta zapakiran v prevelike količine embalaže, ki je ponavadi plastična. Čez nekaj minut se tako že okrepčamo in embalažo odvržemo – če jo imamo priložnost ločiti, smo zadovoljni sami s seboj, da nekaj pa le naredimo za okolje, kot če bi jo odvrgli med mešane odpadke. S tem se naša zgodba s temi odpadki po vsej verjetnosti konča. Če tako hitro kupljen obrok primerjamo s kuhanjem enakega obroka večer prej, vemo, da nam to vzame veliko več časa in energije. Vendar imamo več možnosti za odločitev, koliko odpadkov, predvsem plastičnih, bomo pri tem pridelali, kuhan obrok pa je načeloma tudi cenejši.

Že sama izbira izdelkov, kje jih bomo kupili, močno vpliva na to – ali bomo zavestno kupovali izdelke brez ali z minimalno odpadno embalažo in kar se da lokalne ali bo edini faktor nizka cena.

Pozitivno naprejš!

Pred kratkim so evropski poslanci podprli direktivo o zmanjšanju uporabe plastike za enkratno uporabo, kar pomeni, da bo del plastike – npr. krožniki, pribor, slamice, vatirane palčke ... – od leta 2021 naprej prepovedan. Direktiva prav tako narekuje, da se do 2050 plastične izdelke nadomesti z okolju prijazno embalažo oz. z embalažo, ki je narejena iz recikliranih surovin.

Je odpadek viden le s prostim očesom?

Problematične pa niso le smeti, temveč tudi toksične snovi, ki negativno vplivajo na organizme – organske kemične snovi, t. i. POP (persistent organic pollutants). Zelo znana je snov DDT, s katero so zatirali komarje, ki so med drugim prenašali malarijo, s čimer so rešili mnogo človeških življenj predvsem v času 2. svetovne vojne. V začetku 60. let so izvedli študije, kjer so pokazali, da DDT negativno vpliva na populacije beloglavih orlov, katerih mladiči se zaradi vse tanjše jajčne lupine niso razvili. V ZDA so DDT v letu 1972 prepovedali in sčasoma so si populacije beloglavih orlov opomogle. Ti onesnaževalci pa niso problematični le na mestu, kjer so izpuščeni, temveč prepotujejo velike razdalje, predvsem po zraku in z morskimi tokovi, kar imenujemo "**global dust**". Iz vode in kopnega toksini izhlapijo ter se s pomočjo vetrov na zemljo v obliki aerosola, snega, dežja, megle vrnejo tudi več tisoč kilometrov daleč – v hladno Arktiko. Akumulirajo, kopičijo se v maščobnih celicah živali, ki zaužijejo okužene rastline, koncentrirajo se v mesojedih živalih, ki se hranijo z drugimi živalmi. Temu pojavu pravimo **biomagnifikacija**. Severnemu medvedu, ikoni Arktike, grozi upad populacije zaradi višanja temperatur, tanjšanja ledu in posledično izgube njegovega habitata ter hrane. A ker se severni medvedi pretežno hranijo z maščobo tjulnjeve, se tudi v njih kopičijo velike količine PCB-ja, nevarne snovi, ki negativno vpliva na plodnost medvedov. Po besedah dr. Andrewa Derocherja, enega vodilnih raziskovalcev severnih medvedov, avtorja številnih znanstvenih člankov in poljudne literature, se podobno dogaja tudi z orkami, saj se tudi te hranijo z drugimi živalmi, recimo tjulnji. Primerom torej ni in ni konca.

Česar ne veš, te ne boli

V pacifiškem oceanu je več otokov plastike, ki jo je večinoma nanese iz Severne Amerike in Azije. Vsem poznani so tudi primeri fotografij živali, ki so poginile zaradi hranjenja s plastiko, misleč, da gre za njihovo hrano. Morske želve, ki jedo plastične vrečke, misleč da jedo meduze; ptiči, ki so plastiko zamenjali za ribje ikre in jo nosili mladičem; tjunlji, ki se zapletejo v odvržene plastične mreže in zato utonejo ... To so primeri, ki nas pretresejo. A ker se ne dogaja pred našim pragom, pogosto pozabimo na to.

Tako večina ljudi še vedno hodi v trgovine, kjer ne kupi le izdelka, temveč še ogromno plastične embalaže, jo po kratkotrajni uporabi zavrže in kupi nov, podoben izdelek. *Taborniki se zavzemamo za boljšo prihodnost, za boljši svet, zato je prav, da storimo še več. Super je, da odpadke recikliramo. A še bolje bi bilo, da bi jih že pridelali manj.*

Zato v tokratni številki predstavljamo nekaj primerov, kako lahko pridelamo manj odpadne embalaže, kako nadomestiti plastično embalažo, da bo naš planet in tudi mi sami lažje dihali. Če prideš tudi sam do kakšne ideje, jo pa le deli s taborniško javnostjo!

Kupuj brez embalaže

V svojem kraju najdi trgovine, kjer lahko kupuješ brez embalaže oz. lahko uporabiš svojo. Obstajajo tudi avtomati, kjer si lahko sam naliješ čistila, mila, šampone itn. Obiščeš lahko tudi tržnico ali bližnjega kmeta, kjer lahko hrano spraviš v svojo embalažo za večkratno uporabo. Kmetje, ki prodajajo jajca, z veseljem sprejmejo embalažo jajc, ki jo naslednjič ponovno napolnijo.

Pribor za enkratno uporabo?

Ni treba čakati na leto 2021 – že zdaj lahko na taborniških akcijah plastični pribor, krožnike, kozarčke ... zamenjate s papirnatimi. Še bolje pa je, da ima vsak svoj lonček, menažko s priborom in steklenico. Na vodovem srečanju ali na taborjenju si lahko izdelate šalčko in pribor iz lesa.

Kupuj lokalno

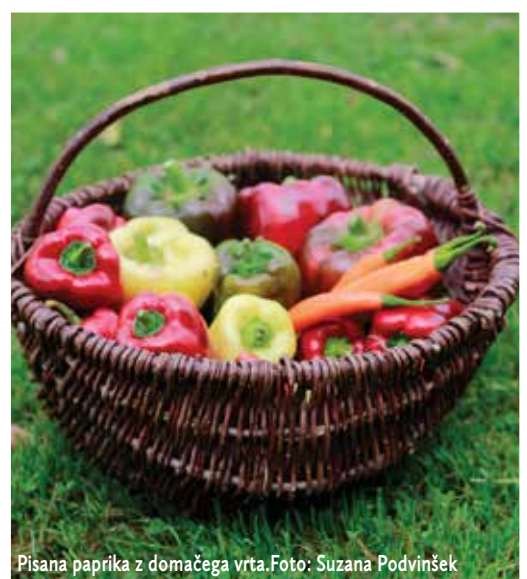
Tako prispevaš k prihranku energije in goriva, ki bi bila porabljena za prevoz hrane, hkrati pa veš, iz kakšnega okolja prihajajo izdelki ter prispevaš k lokalnemu gospodarstvu.

Doma izdelana vrečka. Foto: Maja Kramar

Prinesi svojo vrečko

V trgovino vedno s seboj vzemi vrečko iz blaga – saj je le dober odstotek plastičnih vreč recikliranih. V nekaterih državah so tovrstne vrečke že prepovedane. Vrečke si lahko zašijete kar sami iz starih majic ali kavbojčk. Za sadje in zelenjavo, kruh, oreščke, žita, stročnice in podobno pa si lahko izdelaj vrečko kar iz starih zaves. Ideje, kako in iz česa lahko izdelaj svojo vrečko, lahko najdeš na internetu (npr. Pinterest, YouTube ...), hkrati pa se še naučiš šivati. Tudi z vodom se lahko lotite izdelave bombažnih vrečk (v trgovinah z blagom se lahko tudi dogovoriš za ostanke, iz katerih lahko zašijete vrečke) ali vrečk iz zaves – pokukaj na stran 8, kjer te čakajo navodila za izdelavo – hkrati pa se še pogovorite, zakaj je trajnostno obnašanje pomembno.

Pisana paprika z domačega vrta. Foto: Suzana Podvinšek

Za večkratno uporabo v kopalnici

Plastične zobne krtačke lahko zamenjaš z bambusovimi, ki jih prodajajo tudi v Sloveniji. Ženske lahko menstrualne vložke zamenjamo z vložki iz bombaža, tampone pa z menstrualnimi skodelicami. Tako prihranimo denar, ti izdelki so za kožo bolj prijetni, s seznama pa črtamo še kar nekaj odpadne plastike. Za odstranjevanje ličil pa lahko kupiš ali iz starega blaga izdeliš pralne blazinice.

Tudi dojenčkom lahko nudimo bolj naravne, udobnejše in naravi prijaznejše pralne pleničke.

Plastični embalaži se lahko izognemo tudi z uporabo trdih mil in šamponov, ki so pakirana v kartonaste škatlice.

Hrana in pijača

Lonček za kavo ali čaj: Če si med tistimi, ki v naglici kupujejo kavo za s seboj, bodi tudi med tistimi, ki vedno s seboj prinesejo svoj lonček. Ob naročilu natarkarju izročiš svoj lonček, obstajajo pa tudi avtomati za kavo, kamor lahko sam pristaviš svoj lonček. Dodatni embalaži se lahko pri pitju čaja izogneš tudi tako, da ne kupuješ čaja v vrečkah, ki so po navadi še dodatno pakirane v plastične ovitke, temveč kupiš čaj v razsutem stanju, ki je načeloma (na določeno količino) tudi cenejši.

Malica: Če si v šolo, na faks ali v službo nosiš doma narejeno malico, jo odnesi v embalaži za večkratno uporabo, lahko pa tudi v kozarcih. Prav tako je žvilca lahko priročna tudi v urbanem okolju, saj tako ne potrebuješ pribora za enkratno uporabo, če ga ob hrani slučajno ponujajo!

Na taborniških akcijah: Če se le da, hrano kupuj v večjih količinah – navadno s tem porabimo manj embalaže za enkratno uporabo. Še bolje pa je, če se lahko embalaži izogneš z nakupom zelenjave pri okoliških kmetih. Vendar s seboj ne pozabi prinesiti kakšnih zabojev, kamor boš nakupljeno pospravil. Če imate možnost, lahko naredite pri vaši taborniški hiški ali sobi vrtiček, ki ga urejajo vsi vodi, in tako pridelate lastno zelenjavo in sadje.

Bombažni vložki. Foto: Maja Kramar

Papir

Daril ni potrebno vedno zaviti v folijo ali kupljeni papir, lahko ga enostavno lepo zaviješ v star časopis in ga opleššaš s kakšnim naravnim okrasjem.

Bodimo varčni tudi pri uporabi tiskalnika in kopirnega stroja, saj porabita kar nekaj energije, barve in papirja, zato pomislimo, kaj res potrebujemo v fizični obliki in kaj lahko beremo na računalniku.

Steklo

Stekleni kozarci vložene zelenjave, kupljene marmelade in steklenice – uporabimo jih za enak namen, le da jih napolnimo z lastnimi proizvodi. Tako zmagamo kar dvojno, saj uporabimo kupljeno steklo, vanje pa shranimo domače proizvode, ki pa so tako ali tako vedno prava izbira. Povprašajmo starše, če nam za taborniške akcije podarijo kakšen domači proizvod in s tem še prihranimo.

Z vodom lahko izdelate lepe okrasne kozarce za svečko – pobarvajte jih z barvami za steklo. Za svečnik lahko uporabite tudi dobro umite konzerve, tako da vanje z žebljem in kladivom naredite luknje. Zelo lepo pridejo prav na svečanih podelitvah rutic ali veččin.

Premisli!

Pred vsakim nakupom premisli, če ti bo določen artikel res koristil. Razišči, če obstaja izdelek s primerljivo ceno, a z manj embalaže ... V tej dobi interneta in pametnih telefonov so nam informacije ne le na dosegu roke, temveč celo na dosegu kazalca, le znajti se moramo. In taborniki iznajdljivi prav gotovo smo!

Miha raziskuje: Na spletu spremljaj projekt The Ocean Cleanup, ki automatizirano zbira plastiko v oceanih! Če te zanima način življenja brez odpadkov, ali pa bi rad dobil še kakšen navdih za manjše a pomembne spremembe, si v knjižnici lahko izposodiš knjigo z naslovom *Dom brez odpadkov: poenostavimo si življenje: temeljni napotki za preprostejšo gospodinjstvo – in lepšo prihodnost* (Bea Johnson).

Odprava na 24. Svetovni skavtski jamboree je zbrana

174 slovenskih tabornikov bo prihodnje leto odpotovalo čez lužo na 24. Svetovni skavtski jamboree v Ameriko.

V oktobru se je končno zgodilo dolgo pričakovano prvo srečanje slovenske odprave na jamboree. Zbrani skupaj štejeemo 125 udeležencev, 14 vodnikov, 28 članov mednarodnega osebja in 7 članov vodstva odprave.

Osnovno šolo Ljubečna smo izkoristili za prvo spoznavanje udeležencev z vodniki in vodstvom odprave. Prve ugotovitve so, da nas je zelo veliko, da prihajamo iz 34 slovenskih rodov, da radi pojemo, da znamo pospravljati čevlje in da nam ne manjka domišljije. O tem pričajo tudi imena vodov; Skoraj mavrične paprike, Leteče žlice, Čevapi s kajmakom brez čebule v lepinji, Super Mavrični Piščokti Z Nuggets Nogami Ki Igrajo Ukulele ali na kratko: Smpznnkiu, Svetleči krofi, Šmént, Assi, Naspidirani štumfki ...

Srečali se bomo sicer še dvakrat, a smo že na prvem vikendu predelali kar nekaj pomembnih informacij. Udeleženci so skupaj z vodniki pričeli spoznavati ameriško kulturo, dobili so informacije o sistemu

Vodstvo odprave.

in poteku jamboreeja, pomerili so opremo, uživali v predstavitvi skavtskega tabora – Betchel Summit Reserve, kjer je lani kot prostovoljec delal naš tabornik Marko Sirše, in se naučili glasbenega hita Zahodne Virginije – Country road, take me home.*

*op. Siva pot

Nejc vabi: Dejavnosti in dogajanje odprave lahko spremljate na Facebook strani Jamboree 2019 – slovenska odprava ali spletni strani.

Foto: Eva Bolha

Vztrajati pri spremembah življenja

Nara Petrovič

Za prve posebnej, "ekstravagantnej" in čudak, spet za druge ideja, navdih, mogoče upanje, da se da. S temi in še mnogimi drugimi besedami bi lahko opisali Naro Petroviča, ki pravi, da se je važno odzvati na pobude življenja in vztrajati. Ni dovolj, da čakamo na direktive od zgoraj, da čakamo na čredne, družbene spremembe. Nara je primer tega, da vzgajamo z zgledom, spreminjamo z dejanji in vztrajanjem. Pogovarjala sva se o njegovih življenjskih odločitvah, o tem, kaj lahko spremeni slehernik že danes, o okoljski problematiki in rešitvah zanjo.

Spoznali smo se na delavnici Zero waste, na Taborniški akademiji, kjer si marsikaterega udeleženca navdušil oz. malo "šokiral" s svojim načinom življenja. Si ves čas bos, živiš v skupnosti, kakaš sede, namesto zobne krtačke uporabljaš lesene palčke itn. Kaj te je prepričalo v tak način življenja in kako poteka življenje v skupnosti?

"Prepričalo" se mi ne zdi ustrezna beseda. Ne verjamem, da nas kar koli lahko zares prepriča. V življenju se pretakamo skozi take in drugačne "cevi",

na razpotjih nas vrtinci včasih zanesejo levo, včasih desno ... Včasih pa nas nekaj tako "prepriča", da na vso silo plavamo tja, a zaman. Nazadnje ugotovimo, da si tja sploh nismo želeli.

Vsa skrivnost moje "drugačnosti" je aktivno odzivanje na vabila. V življenju se ravnam tako, da prisluhnem vsaki pobudi in se nanjo hitro odzovem, tudi če je po splošnih merilih še tako čudna.

Imel sem srečo, da sem živel v Hare Krišna skup-

nosti, kjer so mnoga pravila bivanja radikalna, da ne rečem ekstremna. Tam smo veliko sedeli na tleh in tako tudi jedli vse obroke (najraje s prsti, ne z žlico), vstajali smo ob štirih, veliko meditirali, čepeli na stranišču, si zadnjico umivali (nobenega WC papirja!) itn.

Ko sem se iz Hare Krišna skupnosti umaknil, so me navade širše družbe dobesedno zbudle v oči. Masa stolov in miz, sedenje na stranišču, zobne ščetke ... Vse to je bilo samoumevno in okolje je tudi od mene pričakovalo, da bom sprejel vse utečene navade, ne da bi kaj rekel. Pa nisem!

Vprašal sem se, ali res mora biti tako? V iskanju odgovora sem si pomagal z vsemi viri, ki sem jih našel. Tako je tudi nastala moja knjiga *Človek: navodila za uporabo*. Ko sem pisal knjigo, sem si rekel:

Pisal bom le o stvareh, ki jih bom tudi živel.

Bosonogost je nekaj, ob kar se ljudje najhitreje spotaknejo. Tudi ko ljudem rečem, da sem poglobljeno proučil anatomijo stopala in razvoj čevljev skozi stoletja, vključno z vsemi njihovimi vplivi (dobrimi in slabimi) – česar nihče od mojih sogovornikov ni naredil – še vedno ne verjamejo, da je moja odločitev racionalna. Tudi ko navedem res, res vrhunske znanstvene argumente, podkrepljene z izkušnjami tisočih ljudi, so še vedno zadržani in si ne upajo narediti spremembe v svojem življenju.

Moral sem skozi obilo negativnih odzivov, da sem se utrdil v svoji razumski drugačnosti. Moja pristnost je rezultat tega, da se nisem uklonil nerazumnemu družbenemu pritisku. Zdaj me ljudje zaradi tega spoštujejo.

Doslej sem bos potoval že v 43 državah, srečeval sem se s predsedniki, poslanci, moderiral sem okrogle mize, izobraževal ljudi iz več kot 100 držav, splezal na več vrhov, pretekel tisoče kilometrov (tudi po snegu).

Dokler ljudje menijo, da je to čudaško, bodo ostali zaprti in nepripravljeni kaj spremeniti v svojem življenju.

Zato sem na začetku dejal, da je "prepričalo" težka beseda, ker je od nas odvisno, kaj sploh spustimo k sebi. Prepričamo se v bistvu sami.

Tudi pri razumevanju življenja v skupnosti je podobno: dosti predsodkov in malo resničnega razumevanja. Ljudje včasih direktno vprašajo: "A vi ste komuna?" Pa rečemo: "Ne. Smo skupnost."

Komuna je, seveda, prav tako skupnost, a v komuni si ljudje delijo prav vse. Mi nismo tako radikalna oblika skupnosti, zato se ljudje seveda sprašujejo, kako potem živimo skupaj in kako se razlikujemo od ostalih lokalnih in podobnih skupnosti v širši družbi.

Organizirani smo kot zadruga in kot člani zadruge smo solastniki vseh nepremičnin. V sobivanju se veliko družimo, delamo stvari skupaj, si organiziramo vsak teden tako, da kaj postorimo in da je tudi dovolj prostega časa. Dnevi so zelo polni, dinamični, veliko se smejimo!

Bil si pri začetkih projekta Očistimo Slovenijo. Kakšno je stanje v Sloveniji glede odpadkov, se stanje kaj izboljšuje oz. slabša?

Ko smo čistili Slovenijo prvič (leta 2010), je bilo stanje v naravi res slabo (50.000 ali več divjih odlagališč). Danes je marsikje mnogo bolje, a ne povsod.

Vendar ni problem le dediščina preteklosti. Glavnina sedanjih problemov je sedanja. Količina odpadkov, ki jih ustvarimo, se neizogibno povečuje, ker mora vse rasti in s tem raste tudi količina vseh odpadnih snovi. Dokler je "več" absolutno najvišja vrednota, ni možnosti, da bi se odpadki resnično zmanjšali. Lahko jih predelujemo, prestavljamo sem ter tja, sežigamo, pometamo pod preprogo, a s tem se samo izogibamo korenskemu problemu zapovedane *rasti*.

Mnogi o tem pišemo in govorimo že dolgo, toda dokler si zadosti ljudi ne dovoli tega slišati, sprejeti in objeti, se kaj dosti ne bo spremenilo. Odpadkov bo vse več. Tudi povsem pred kratkim sprejeta direktiva EU, ki določa prepoved mnogih plastičnih izdelkov za enkratno uporabo, ne bo spremenila veliko, če ljudje nečesa ne naredijo sami pri sebi. Prepoved pozdravljam, a hkrati pozivam ljudi k proaktivnosti pri iskanju rešitev!

Ljudje se nočejo odreči utečenim navadam, posebej takim ne, ki zajemajo čustvene razsežnosti. Plastične sveče na grobu, denimo, so ena takih popularnih in tržno zlorabljenih kulturnih neumnosti. Edini, ki imajo nekaj od te sveče, so trgovci in proizvajalci. Morda bi si vsi morali še enkrat pogledati risanko Wall-E, da se opomnimo, kako se vse skupaj lahko konča, če nečesa ne naredimo.

Da bi se stanje resnično izboljšalo, bi se morali ljudje bolj elementarno povezati z naravo in se zavedeti svoje odvisnosti od nje. Nihče si ne bi obrisal nosa v lastni krožnik z juho, kaj šele da bi se vanj polulal ali pokakal in potem lepo jedel naprej. Mnogi pa nesramno svinjamo okolico, iz katere potem pridejo sestavine za našo juho. Nič čudnega, da so nedavno našli mikroplastiko v vseh udeležencih analize stanja mikroplastike v človeškem blatu. Vse se nam vrne na krožnik, prav vse.

Je v Sloveniji veliko divjih odlagališč? Zakaj je to tako velik problem?

Naj uporabim prisposodobno ... Predstavljajte si, da živite v stanovanju, v katerem nekdo naskrivaj kopiči smeti v štirih velikih omarah – eni v kleti, eni na podstrešju in dveh v svojih prostorih (pa še pod posteljo, v predalniku, v vrtni lop in garaži). Ko to odkrijete, je v omarah že polno gnilega smradu, napilo

se ga je tudi pohištvo, izcedki so v stenah, izolaciji, ometu, prav vse v hiši je plesnivo ...

Ko opazite posledice, najdete tudi vso nakopičeno svinjarijo. Krivec se dela povsem nedolžnega.

Povsem enako je tudi z odpadki v naravi. Ko jih tako odmetavamo, so posledice neizogibne, ne zgodijo pa se takoj. Prizadele bodo morda šele prihodnje generacije. Vsak človek, ki pomisli: "Ah, kaj pa je za okolje tale plastična slamica, tale cigaretni ogorek, tale vrečka?" se naj zaveda, da je eden od milijard ljudi, ki mislijo enako kot on.

V Sloveniji je še vedno več deset tisoč divjih odlagališč. Že to, da ne vemo, koliko jih je točno, pove veliko o neurejenosti razmer. Če se vrnem k prisposodbi o odpadkih v omarah – recimo, da vse očistite in plesen kar ne izgine – pa čez deset let ugotovite, da so odpadki tudi v stenah, podih, stropih in vodovodnem jašku ... domače razmere z odpadki v naravi so približno takšne.

V ekipi Očistimo svet smo postavili dolgoročno vizijo, v kateri deregulirane (zlasti sintetične) odpadke vidimo kot največji problem, ko so izven nadzora. Zato je prvi korak spraviti vso nesnago, kar je je v naravi, na večje kupe, ki jih lahko nadziramo. Sledijo, seveda, tudi vsi drugi koraki: pametno recikliranje, zaključevanje kroga snovi (od zibke do zibke), redesign izdelkov ipd.

Na delavnici si nam pokazal kako z leseno palčko nadomestimo plastično zobno krtačko. Kje vse se lahko še odpovemo plastiki in jo nadomestimo z razgradljivimi materiali?

Lesena ščetkica za zobe, ki jo naredimo sami, je preizkus osebne volje, s katero si lahko vsakdo dokaže, da se da tudi brez plastike.

Plastika je fantastičen material in jo bomo uporabljali še dolgo – a moramo jo ceniti! Največja neumnost je narediti kozarček, ga transportirati čez pol sveta, da vanj za pet sekund natočimo požirek pijače, spijemo in ga zavržemo. Takih neumnosti je še ogromno.

Kje se ti zdi, da bi taborniki lahko še bolj prispevali k varovanju našega planeta?

Narava nam ogromno daje in da bi lahko v tem uživale tudi prihodnje generacije, moramo zdaj poskrbeti, da ostane čista in zdrava. Taborniki bi lahko večkrat taborili kot nekoč – preprosto in s čim manj tehnološkimi pripomočki. Če v naravo ne prinesemo plastične navlake, je tudi pustiti za sabo ne moremo. Prisiljeni smo se znajti s tem, kar nam ponuja narava. Mislim, da bi s tem oživili srce taborništva: znajti se v naravi, z naravo in za naravo.

TABORNIŠKI KOMPLET
IGER**TABORNIKI**

Foto: Nina Medved

#GivingTuesday

Skavtska donacijska platforma (donate.scout.org) v letošnjem letu sodeluje pri svetovni dobrodelni kampanji Giving Tuesday, ki se promovira po družbenih omrežjih in bo letos potekala do **27. novembra 2018**. Če imate v svojem rodu ali območju že zamišljen projekt, za katerega želite zbrati donacije, ga prijavite na WOSM-ovo platformo za zbiranje finančnih sredstev, nato pa se oglasite na komunikacije@taborniki.si, da vam pošljemo komplet predpripravljenih objav za #GivingTuesday v angleščini ter se pogovorimo o možnostih razširjanja vesti.

Rodovi, pridite prevzet svoj komplet taborniških iger!

Za vse taborniške rodove smo v sklopu projekta TAPOS - taborniški pospeševalnik pripravili edinstven komplet taborniških iger. Želimo si namreč, da bi vaša vodova srečanja, rodove akcije in promocije taborništvu v vašem lokalnem okolju obogatili z igrami, ki so taborniške po naravi - po večini so izdelane iz naravi prijaznih materialov, spodbujajo ekipni duh, zdravo tekmovalnost, razvoj finomotoričnih spretnosti, spretnost v ciljanju, ustvarjalnost, z malo iznajdljivosti pa jih lahko nadgradite in razširite za še več zabave.

Rodovom, ki so se udeležili Taborniške akademije, smo njihove komplete že razdelili. Ostali pa ne čakajte predolgo, saj so igre namenjene vam. Prevezmete jih lahko **na sedežu ZTS (Einspielerjeva 6) v delovnem času**, vendar **se napovejte vsaj nekaj dni vnaprej s sporočilom na pisarna@taborniki.si**.

Iz pisarne so se poslovili štirje projektni sodelavci

S koncem oktobra je prišel tudi konec projekta Tapos, zato sta se iz pisarne poslovila Nina in Blaž. V sklopu njunega projekta sta nastala Program PP in Učbenik za coache PP, za katera upamo, da nam bosta koristila na naši misiji boljše skrbi za prostovoljce. Če vas glede tega kaj zanima, se lahko vedno obrnete na Blaža. ;)

Poleg tega pa sta nas zapustili tudi projektni sodelavki Nika in Tadeja, ki sta ogromno pripomogli k izvajanju projektov na področju izobraževanja ter programa in komunikacij. Novih spletnih strani, podlage za novi Stenčas in kodeksa Obisk v naravi brez njunega izdatnega dela zagotovo (še) ne bi imeli. Hvala vsem in vse dobro na poti, kamor se podajate zdaj!

Stenčas predvidoma ob koncu leta

Del prenove spletnih strani je seveda tudi čisto nov Stenčas z izredno funkcionalnim koledarjem in obilico uporabnega materiala za izvajalce ter načrtovalce programa. Da bi bil portal za notranjo javnost kar najbolj uporaben in enostaven, smo si za načrtovanje vzeli malce več časa in se posvetovali z več posamezniki ter skupinami. Tako smo na podlagi konstruktivnih debat ugotovili, da je projekt veliko bolj kompleksen, kot smo si zamišljali na začetku. To je našo časovnico malo podaljšalo, a brez skrbi - pospešeno delamo in stiskamo pesti, da bo prva verzija na voljo do konca letošnjega leta.

Zapuščina projekta TAPOS

Dobri vodje se vedno sprašujejo, kaj bo njihova zapuščina, ko bodo zaključili svoje delo. So naredili dovolj? So imeli učinek? Kako si jih bo zapomnila zgodovina? Prav je, da si ob zaključku projekta TAPOS - taborniški pospeševalnik poskusimo odgovoriti na ta vprašanja.

Seveda sva doživela med izvajanjem projekta nekaj velikih izzivov, ki so bili posledica pomanjkanja podpore s strani razpisovalca, najinega pomanjkljivega razumevanja navodil, ki so se večkrat spremenila in posledično neustreznega vodenja evidenc ob začetku projekta. Rada bi se iskreno zahvalila vsem udeležencem ter predstavnikom rodov, ki ste nama bili pripravljeni pomagati. Vseeno se nama zdi, da – če pogledamo širšo sliko – ti izzivi zbledijo kot slabi spomini po lepem potovanju in bi se morali pogovoriti o pomembnejših stvareh projekta.

Čeprav smo taborniki želeli doseči več različnih ciljev, je bil **glavni namen projekta TAPOS vedno poudarek na novem programu, ki ga ponujamo našim starejšim članom, popotnikom in popotnicam ter raziskovalcem in raziskovalkam**, ki so kot prostovoljci hrbtenica naše organizacije. Sprememba fokusa organizacije se je začela že s preteklim Izvršnim odborom in se nadaljuje s sedanjim. TAPOS nam je z izdatnimi sredstvi omogočil, da smo se bolj drzno in velikopotezno lotili potrebne spremembe.

Prepričana sva, da bi se nekomu, ki bi pred tremi leti predlagal tolikšen vložek finančnih sredstev in prostovoljskih ter strokovnih ur za starostni veji PP in RR, samo smejali. Razen truda, ki smo ga vložili v pripravo dokumenta o vzgoji in delu z odraslimi prostovoljci, področja nismo videli kot dovolj pomembnega, da bi v ta namen porabili kaj več kot nekaj prostovoljskih ur, morda nekaj tisoč evrov. Rezultat bi bil vprašljiv zato, ker s tako omejenimi viri ne bi mogli doseči vidnih rezultatov in dokazati, da se vložek splača.

Razpis Urada RS za mladino nam je s pomočjo sredstev iz Evropskega socialnega sklada omogočil nov kakovostni preskok v našem delovanju, ki si ga sami nikakor ne bi mogli privoščiti. Spremeniti utečene smernice tako velike organizacije, kot je ZTS, ni mačji kašelj in vendar se zdi, da smo tudi s pomočjo projekta dosegli zavedanje, da je našim prostovoljcem treba nuditi trajno kakovostno podporo. S tem smo se vsi rodovi strinjali ob sprejetju strateških smernic in ciljev na Skupščini ZTS 2018.

Na prostovoljcih organizacija stoji. Slika: Petra Grmek

Te smernice želimo doseči z več aktivnostmi v rodovih in novim **Programom za popotnike in popotnice**, ki predstavlja nadgradnjo Programa za mlade. Pa tudi z novimi poudarki na usposabljanju za delo z mladimi prostovoljci na Wood Badge tečaju, kakovostne literature, ki so jo prejeli udeleženci usposabljanj ter s pomočjo coachev PP, za katere smo že izvedli prvo usposabljanje, za njihovo lažje delo pa spisali **Učbenik za coache PP**. Ves čas smo se trudili, da bi dosegli čim dolgotrajnejše učinke. Cilji so namreč jasni - povečati delež starostne skupine PP v organizaciji, izboljšati podporo za njihov razvoj in delo, povečati delež članov, ki gre skozi celoten taborniški program (MČ, GG in PP) ter posledično podaljšati dobo aktivnih prostovoljcev.

In kaj lahko storite vsi, ki verjamete, da bi bilo potrebno zgoraj omenjene cilje doseči? Vsi PP-ji morate v rodovih, RR-i pa na ravni Zveze, zahtevati, da se izvaja program za vas. Omenjene cilje bomo dosegli samo, če se vas čim več odloči in prevzame vlogo coachev PP ali druge funkcije, ki se ukvarjajo s starostno vejo PP.

Start-up vikend z Ustvarjalnikom v sklopu projekta TAPOS. Foto: Nina Medved

Rezultati projekta:

- 505 udeležencev;
- 1700+ ur organiziranega programa;
- 34.519 ur, ki so jih udeleženci skupno preživeli na naših aktivnostih;
- razvili smo program PP;
- pripravili smo usposabljanje in učbenik za coache PP;
- ustvarili smo program RR;
- navdihnili smo 2 novi podjetji mladih;
- 57 mladih udeležencev se je zaposlilo;
- ustvarili smo spletno orodje za podporo mladim pri osebni rasti;
- podprli smo razvoj delovanja taborniške organizacije (organizacija dela, komunikacije, IT).

Program za RR-e ima drug namen. Zaradi kulture v naši organizaciji in širši družbi včasih pozabimo na tisto dobro, staro ... dolžnost do sebe. **Aktivnosti za RR** so bile oblikovane tako, da s pomočjo strokovnjakov damo članom nekaj, kar potrebujejo zase, ne da ob tem kar koli zahtevamo v zameno. Želeli smo jih spomniti, da je organizaciji še mar zanje in še vedno podpira vsakega posameznika pri polnem uresničevanju sebe.

Težo novih spoznanj in osebni napredek je težko izmeriti. Verjameva, da je program za RR-e, ki smo ga ponudili v sklopu projekta, imel na vse udeležence vpliv. Nekaterim se je življenje postavilo na glavo, drugi so bolj zadovoljni z izbiro fakultete ali službe, a prav vsi so si morali odgovoriti na težka vprašanja. Spomniva se Timija Kokola, ki je na zadnji delavnici naredil dve časovnici za prihodnji leti: "Prva je tista, ki si jo zelo želim, ampak druga je veliko bolj verjetna." Čez dobro leto je presenečen ugotovil, da je s pomočjo trdega dela dosegel vse, kar je bila njegova močna želja.

Verjameva, da sta s Kajo Dragšič zmožna doseči kar koli, za kar bosta naredila dober načrt.

Znanje je edina reč, ki je človeku ne moreš vzeti. V naši organizaciji se zaradi menjav generacij kdaj tudi zgodi, da moramo kakšno stvar ponovno odkriti. Vendarle smo organizacija, kjer naj bi se mladi učili in pri tem delali napake. Narobe je, če določene lekcije kot organizacija sploh ne dojamemo. Upava, da s programoma za popotnike in popotnice ter raziskovalce in raziskovalke ni tako. Vprašajte tiste, ki so se udeležili teh dejavnosti, zakaj se jim zdijo pomembne. S pomočjo enkratnih projektnih sredstev smo dobili priložnost, da programa PP in RR razvijemo. Sedaj je naša odgovornost, da tudi v prihodnje namenimo sredstva za njuno izvajanje. Če se zavedamo, zakaj je to pomembno, to ne bi smel biti problem. Želiva si namreč, da bi na projekt TAPOS gledali kot na nekaj pozitivnega za našo organizacijo. In ko bo nekoč dejal: "Hja, to je bil samo še en ZTS projekt, ne?", mu le povejte: "Še na mnoge take!"

Določimo domače drevesne vrste

Drevesa se skozi letne čase spreminjajo. Spreminjajo svojo podobo: od zelenih do rumenih, rdečih in rjavih listov ter golih vej. Preko listov, plodov, zimskih brstov, skorje in lesa, kjer opazujemo makro in mikroskopske znake prepoznavamo vrste, pri čemer nam je v pomoč orodje, ki so ga za tabornike izdelali na Oddelku za lesarstvo.

Dihotomni ključ za makroskopsko določanje lesa domačih iglavcev in listavcev je pripomoček namenjen spoznavanju lesnih vrst, kjer z opazovanjem makroskopskih lastnosti vedno izbiramo med dvema možnostma in na koncu pridemo do iskane drevesne vrste. Orodje je sestavljeno iz lesenih primerkov 11 domačih drevesnih vrst, lupe, s katero lahko opazujemo, in priročnikom, ki nam drevesno vrsto pomaga odkriti s slikovnim gradivom.

Lesene kocke so pripravljene tako, da imamo pogled na tri prereze, kjer opazujemo lastnosti. Na vsaki so drugačne značilnosti – pore, trakovi, branike, smolni kanali itn.

Orodje je primerno za vse starostnim skupinam, saj z njim odkrivamo, raziskujemo in določamo lesne vrste. Z ugotavljanjem in spoznavanjem dobimo širši pogled, kaj je drevo ter kako in zakaj je pomemben les. Orodje je lahko v pomoč pri osvajanju večšin, ki so povezane z gozdom in naravo. Prepoznavanje lesnih vrst lahko povežemo tudi s spoznavanjem lastnosti različnih drevesnih vrst in za kaj jih lahko tudi taborniki uporabljamo – od največjih pionirskih objektov do manjših pripomočkov, s katerimi si lajšamo življenje na taboru.

Koordinacijo za izvajanje projekta, ki so ga v sodelovanju s taborniki izvedli na Oddelku za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, je prevzel **Davor Kržišnik – Jolbe**, ki je o projektu povedal:

"Ljudje prepoznajo les bukve, hrasta, smreke, potem se počasi ustavi, v ta namen se je zdelo smiselno in koristno izdelati orodje za določanje lesnih vrst, kar smo s podporo oddelka tudi dosegli.

Cilj projekta je vodnikom ponuditi učni pripomoček, da lahko z vodom opravljajo večšine, razširijo znanje in zanimanje za les med širšo javnost. V roke namreč pogosto primemo lesen izdelek, a ne vemo, za katero vrsto gre – če prepoznamo anatomske znake lesa, s pomočjo orodja prepoznamo vrsto. To pa je pomembno, saj je les v našem življenju pogosto prisoten, npr. kot stavbno in notranje pohištvo ... Med sabo se močno razlikuje tako po mehanskih lastnostih, trajnosti kot tudi po načinih najboljše uporabe. Les ostaja material, ki ga imamo radi in ga veliko uporabljamo. Znanje o njem se ni izgubilo, le manj ljudi je o tem osveščeni. Včasih je bilo veliko mizarjev, rokodelcev, ki so to vedeli in znanje predajali naprej, danes to ni nekaj, kar "vsak" ve. Če želimo vedeti, kateri les uporabljamo za kaj, je dobro, da ga znamo prepoznati – ali pa si želimo novega znanja, ker je prepoznavanje lesa uganka. Tisto, česar se naučimo z izzivanjem lastnega uma, je znanje, ki ga močnejše osvojimo in tudi kasneje obvladamo. Res je, da lahko vzame več časa, je lahko težje na začetku, vendar imamo taborniki radi izzive, ki si jih pogosto postavljamo tudi sami."

Miha vabi: Odlični pripomoček in orodje za spoznavanje očem nevidnih značilnosti lesa lahko naročite na pisarna@taborniki.si.

Kam gre ROT?

Sam spadam, seveda v taborniškem smislu, med penzionerje. Še vedno pa se rad gonim po bivakih in teroriziram mladež s svojimi zastarelimi nazori o obveznem švicu, težkem nahrbtniku ter pomembnosti praktičnega znanja življenja v naravi. Zato je občasna udeležba na ROT in NOT kar razumljiva kljub kasnejšemu pritoževanju nad oguljenimi kolki. Letos sem na podlagi mnogih let udeležbe začel opazati določen trend. Število ekip stagnira ali počasi upada ter na tekmovanjih vedno znova gledam iste obraze. Saj ne, da mi ne bi bili simpatični, saj se človek po mnogih letih počuti tam kot v nekakšnem shodu razširjenega sorodstva. To po mojem mnenju kaže na nekakšno laično profesionalizacijo tekmovanja in posledično vedno večjo zaprtost za širšo publiko.

Podoben občutek sem dobil ob zadnji udeležbi tega najzahtevnejšega taborniškega tekmovanja. Priznam, glede na končni točkovni rezultat smo se slabo odrezali. Najverjetneje zato ker ekipa ni skupaj mesece pred tekmovanjem vadila in člani ekipe niso opravili različnih specialističnih tečajev. Smo pa bili vsi kondicijsko spodobno pripravljani in tudi dobro smo vedeli, katerih nalog ni smiselno opravljati. Vse to smo vzeli v zakup in nikoli nismo računali na odlične rezultate. Vsi smo tudi taborniki od malih nog in v rodu se trudimo gojiti znanje orientacije, bivakiranja in tudi topografsko znanje. Namen naše udeležbe je bil, da se potrudimo po najboljših močeh in doživimo lepo izkušnjo. Pa ni bilo vedno tako. Pri opravljanju nekaterih nalog nas je presunil zelo visok prag za pridobitev točk in neizprosno ocenjevanje. Natančni kriteriji ocenjevanja posamezne naloge (skice ali signalnega stolpa na primer) niso objavljeni na vidnih mestih. Zato točke izgubljaš, a ne veš, kaj si naredil narobe. Pri praktičnem testu prve pomoči dobiš ob poškodbi z motorno žago napad sladkorne bolezni. Zelo realno. Če bi želeli opraviti vse naloge v časovnici, je to možno narediti le s pajkicami in poletnim treningom gorskega teka. Ter ekipo, ki

vsaj tri leta zapored zagrizeno trenira in se udeležuje ROT-a in NOT-a. Sicer se strinjam, da so kriteriji lahko ostri in se zmagovalec ponosno trka po prsih, slabše ekipe pa izvedo, kje jim je mesto. Ampak slednje naslednjič pač ne bodo prišle. Vedno manj bo tistih, ki jim udeležba na takem tekmovanju ni življenjsko poslanstvo, ki zahteva neprestano obnavljanje znanja. Prišli bodo enkrat, se slabo odrezali in tu bo zgodba zanje zaključena.

Profesionalizacija prostočasnih aktivnosti je danes žalosten standard. Posebej je vidna pri športu, ko amaterji celo leto trenirajo za maratone ali Franjo. Obisk fitnesa je postal profesionalna obsesija z nakupom rokavičk in nabijanjem ega s fotografijami mišic. Kolesarji na novo začenjajo vadbo z nakupom dragega kolesa, čeprav s starim niso naredili skoraj nič kilometrov. Udeležiš se vaje popularnega plesa in ugotoviš, da vsi ob rednih tedenskih vajah plešejo vsaj še trikrat na teden. Razlogov za to je več, posledica pa je vedno višji vstopni prag za neobremenjeno udeležbo začetnika. Če so praktično vsi opazno boljši od tebe, te motivacija zapusti. Na ROT je bila v kategoriji grč polovica ekip praktično enakovrednih. Druga polovica je vedno sestavljena iz ekip, ki kaj naredijo narobe in izpadejo iz resnejše konkurence, ekip, ki nimajo dovolj raznolikega znanja in ekip, ki si tekmovanje vzamejo za izlet. To je daleč od Gaussove krivulje, daleč od preseka članstva, ki naj bi ga krovno tekmovanje predstavljalo.

Menim, da bi moral biti ROT z naskokom največje taborniško orientacijsko tekmovanje. Ki bi se ga udeležil vsak PP vsaj enkrat v svoji karieri. Združuje bistvena taborniška znanja, ki so univerzalna in bodo vedno aktualna ne glede na to, koliko tehnologije nosimo s seboj. Nahrbtnik na rame in gremo – tako se ustvarjajo najboljše dogodivščine. Se pa z leti vedno bolj sprašujem, če bi cel dragocen vikend s pripravami in pospravljanjem vred namenil za vojno med ekipami specialistov, ki se jim prilagaja celotno tekmovanje.

Za vsakega nekaj

Taborniška akademija se tradicionalno odvije prvi vikend oktobra v Postojni, kjer se zberejo vsi slovenski taborniki.

Delavnica Oporabimo vse prostovoljce v rodu.
Foto: Nina Medved

Akcija je primarno namenjena vsem aktivnim prostovoljcem organizacije. Vsako leto je ponujen nabor tem, ki na ostalih izobraževanjih niso tako močno zastopana, kar je bilo opazno tudi letos. PP-ji in starejši so lahko pridobili informacije in izkušnje za nadaljnje delo na področjih cirkusanstva, razporejanja nalog med prostovoljci v rodu, pridobivanja finančnih sredstev, zero waste ... Za vsakega nekaj. Hkrati lahko taborniki vse Slovenije debatiramo med čudovitimi pavzami. Pozabavali smo se tudi na večerni igri in doživeli krasen samoiniciativni taborniški večer ob petju in kitari, ki pogreje srce in motivira. Zakaj na Taborniško akademijo? Preprosto po novo znanje, prijateljstva, motivacijo, iskanje vloge v organizaciji ...

Akademiji je sledil kolegij načelnice, na katerem nas je IO obvestil o področjih, na katerih Zveza trenutno aktivneje dela – preoblikovanju Wood Badge tečajev, postavitvi nove spletne strani, PZM #demoteamu in o projektih, za katere se trudijo in vlagajo energijo. Nato smo debatirali o bolj specifičnih temah – zasledovanju ciljev s skupščine, PZM, urejanju novega Stenčasa in prestavljanju starostne meje vodniških tečajev. Problematike smo naslovili, se o njih začeli pogovarjati in začeli iskati najboljše skupne rešitve. Odšli smo utrujeno zgagnani.

Letos sem Akademijo doživela kot poseben izziv, saj smo si z ekipo zastavili nove cilje – delavnice, ki so namenjene samo klubu RR; udeležba rodov, ki se Akademije še niso udeležili ... Letos predajam vlogo vodje Akademije, verjamem, da bo nova ekipa odlično poskrbela za program in organizacijo. Naslednje leto se je bom z veseljem udeležila kot udeležnica. Taborniška akademija ponuja delavnice najrazličnejših področjih, lahko najdeš nekaj za delo z vodom, se učiš tehničnih znanj in gradiš na sebi. Spoznaviš tabornike Slovenije, preživiš večer ob kitari ...

Eva Oršič,
letošnja vodja Akademije

Na Akademiji pridobiš ogromno novih izkušenj, znanja od izbranih delavničarjev in se imaš fajn. To zahteva ogromno načrtovanja in dela. Ko vidiš končni rezultat, da ljudje uživajo in se zvečer samoiniciativno zberejo v krogu, se počutiš res dobro. Občutek imam, da sem že ogromno prispeval pri prvotnem namenu akcije – ponujanje PP+ članom brez funkcije dodatno platformo izobraževanja. Vendar je Akademija primerna tudi za vodnike, ki potrebujejo nove ideje za program, in načrtovalce. Na vlogo vodje še nisem čisto pripravljen, vendar sem jo prevzel, ker je zame nov izziv, za mano pa stojijo krasne osebe, za katere vem, da mi bodo pomagale, saj so me sprejele tudi v krog prijateljstva, hvala.

Primož Pungartnik – Pingo,
novi vodja Akademije

Ekipa organizatorjev. Foto: Jani Majes

Teden taborništva v Celju

Foto: Zala Katarina Kenda

Foto: Eva Lubej

V Rodu II. grupe odredov Celje letos praznujemo 50. obletnico delovanja. Na Celjskem so taborniki sicer delovali že od leta 1922, ko je bila ustanovljena prva taborniška enota, vendar leto 1968 štejemo kot ustanovno, saj je bil takrat ustanovljen Odred II. grupe odredov, ki se je kasneje preimenoval v rod. Ob tej priložnosti smo v oktobru priredili Teden taborništva, ki je potekal od petka, 12. 10., do naslednjega petka, 19. 10., v sklopu katerega smo organizirali več dogodkov. Teden taborništva smo začeli z že tradicionalnim orientacijskim tekmovanjem GROF, ki je potekal sedmo leto zapored, in se ga je udeležilo 350 ljudi, po dolgem času pa nam je tudi vreme poslalo sonce, ki je tekmovanje naredilo še toliko boljše. Ker nam energije nikoli ne manjka, smo se v nedeljo odpravili po poti taborništva na Celjsko kočo, kjer so obiskovalci in mimoidoči spoznali nekaj stvari, ki jih počnemo pri tabornikih in se tako predstavili tudi širši množici. V ponedeljek smo se predstavili v nakupovalnem središču v Celju, kjer smo preko čutnih škatel ljudem poskušali približati taborništvo. Torek je minil z otvoritvijo razstave v Muzeju novejše zgodovine Celje, kjer smo v avli pripravili muzejsko

razstavo o zgodovini in delovanju našega rodu, ki bo na voljo za ogled še 14 dni, predstavili pa smo tudi knjigo *Tabornik v Celju res prav fajn je bit*, ki smo jo izdali ob jubileju. Pripravili smo tudi delavnice za otroke na pediatričnem oddelku Splošne bolnišnice Celje, v četrtek pa smo v domu starejših občanov Dom ob Savinji pripravili koncert naše taborniške glasbene skupine Žbrenklji, kjer so z nami zapeli tudi starejši. Zaključni dan, petek, pa je bil najbolj pester, saj smo v družbi tabornikov vseh generacij, ki so rod gradili in bogatili, da je takšen, kot je danes, večer preživeli na slavnostni taborniški akademiji, kot smo poimenovali prireditev, na kateri smo z besedami in pesmimi skupaj povzeli vseh 50 let, se zahvalili vsem, ki nas še danes podpirajo, in tistim, ki še danes v rodu aktivno delujejo. Teden taborništva smo zaključili z velikim koncertom Big Foot Mame in dvema lokalnima skupinama, ki so za nas in vse ljubitelje rocka zaigrali in nam polepšali večer.

Celotni teden je bil zelo pester in veseli smo, da smo ga preživeli skupaj. Pokazali smo, kaj je taborništvo in koliko lepega in nepozabnega ti v življenju taborniki podarijo. Taborniki res ustvarjamo boljši svet!

Eva Lubej

Foto: Zala Katarina Kenda

1. tekmovanje

Semafor

Po malo manj kot dvajsetih letih od zadnjih Bračičevih dnevoev se taborniki Rodu belega konja iz Slovenskih Konjic vračamo s tekmovanjem Semafor, ki je prvič potekalo v soboto, 20. oktobra. Še posebej je pomembno, ker je prvo, ki smo ga organizirali po ponovni ustanovitvi rodu na državnem nivoju.

Ideja za taborniško tekmovanje na temo prometa se je porodila naši starešini, Marjanu Kampušu. Tekmovanje je namenjeno otrokom od 1. do 4. razreda. Letos se ga je udeležilo 59 udeležencev iz štirih rodov, ki so tekmovali v 13 ekipah.

Zjutraj so se udeleženci odpravili na lov na lisico. Na poti jih je čakalo osem kontrolnih točk, kjer so se preizkusili v taborniških veščinah, poznavanju prometa in zabavnih nalogah. Tekmovali so v varni vožnji s skiroji, ciljanju tarče, vezanju šotorskih kril, vozlanju, kriketu z metlami, prvi pomoči, spuščanju papirnatih letal, zabijanju žebeljev ...

Orientaciji je sledilo kosilo, nato pa so se tekmovalci udeležili različnih delavnic. Obiskali so nas policisti, prostovoljki z Rdečega križa sta nam pomagali pri učenju oživljanja, otroci so izvedli številne zanimive kemijske poskuse, prav tako so se naučili malce španščine in se pri tem zabavali. Naredili so tudi spominske odtise grafike. Na koncu so lahko poskusili hoditi z očali, ki simulirajo stanje po uživanju različnih substanc. Delavnicam je sledil zaključek tekmovanja s podelitvijo pokalov in nagrad. Čestitke vsem tekmovalcem in se vidimo naslednje leto!

Nina Gošnjak

Foto: Pia Vajs

Foto: arhiv RSR Kočevje

Kočevski taborniki pomagali naravi

Zbudili smo se v megleno sobotno jesensko jutro, ki se je spremenilo v čudovit, topel in s sončnimi žarki obdan dan. Ravno pravi dan za vseslovensko akcijo pogozdovanja, za pomoč naravi. Taborniki Rodu svobodnega risa Kočevje smo se zbrali v okolici našega mesta z namenom, da se udeležimo prostovoljne akcije z naslovom Pomladimo gozdove. Čakalo nas je kar 3000 sadik smrek. Skupaj z ostalimi prostovoljci smo polni energije in volje za delo poslušali nagovor organizatorja (Slovenski državni gozdovi) ter nagovor predsednika države, Boruta Pahorja, in pozorno sledili navodilom ter prikazu sajenja mladih smrek. Nato smo prijeli za orodje, sadike ter se razdelili v manjše skupine in pričeli s sajenjem. Delo nam je vsem skupaj šlo zelo dobro od rok, saj smo v približno dveh urah posadili prav vse sadike. Na koncu so nas organizatorji prijetno presenetili z odlično pečenim kostanjem in moštom. Ponosni in zadovoljni smo, da smo lahko pripomogli k temu, da si bo naš gozd hitreje opomogel ter bodo generacije, ki prihajajo za nami, lahko uživale v naši prečudoviti naravi kljub naravnim ujman, ki so nas v zadnjem času zelo prizadele.

Marja Šolaja

Taborniški družinski dan v Pesju

V soboto, 20. 10. 2018, so taborniki Rodu Lilijski grič Pesje organizirali že 12. tradicionalni taborniški družinski dan. Taborniki in njihove družine so se tudi letos zbrale na tabornem prostoru na Lilijskem griču v Pesju. Druženje se je pričelo ob 9. uri s svečanim petjem himne, dvigom zastave in pozdravom vodij akcije. Letos je njihovo druženje zaznamoval magičen program. Vodji programa, Neja in Bine, sta s pomočjo vodnikov za udeležence pripravila magičen orientiring. Po jutranjem zboru so se ekipe podale na pot, na kateri so morali udeleženci opraviti sedem različnih nalog. Na prvi kontrolni točki so si udeleženci z znanjem priprave magičnih napitkov le-tega morali prislužiti. V nadaljevanju so se udeleženci morali preizkusiti v poligonu, nato pa jih je na poti čakal še pravi labirint. Preizkusili so se tudi v pesnjenju magičnih urokov, lokostrelstvu, poznavanju taborniških rutic in spretnostni nalogi lovljenja jabolk iz vedra. Na poti jih je spremljalo čudovito vreme in po dobri uri je vseh pet ekip uspešno prišlo na cilj. Kratkemu počitku je sledilo kosilo. Organizatorji so prešteli osvojene točke ter pripravili nagrade. Kosilu je sledila podelitev nagrad in

prehodnega pokala. Letos ga je prejela ekipa Balončki. Sončen dan v naravi je ob čarobni družbi hitro minil in taborniki Rodu Lilijski grič upajo, da se drugo leto zopet zberejo na Taborniškem družinskem dnevu.

Nermin Jukan in Lana Polak

Foto: Ožbej Golob

Jesenski pobeg v tujino

Foto: Rok Ljubešek

V soboto, 20. 10. , smo se taborniki Rodu skalnih taborov Domžale odpravili na izlet v Celovec, v Minimumus – park pomanjšanih svetovnih atrakcij. Spraševali smo se, ali je tudi naša Slovenija zastopana s kakšno slavno zgradbo. Seveda smo takoj opazili pomanjšani blejski otok s cerkvico, pa tudi Plečnikovo Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK). Člani so se z velikim

zanimanjem in navdušenjem sprehajali po parku in občudovali vse lepote sveta. Radi so tudi opazovali majhne makete železniških vlakov, ki povezujejo vse svetovne znamenitosti. Pomanjšane znamenitosti so bile francoski Eifflov stolp ter britanski Big Ben, Tower Bridge, telefonska govornica. Našli smo tudi poševni stolp iz Pise, Sagrado Famillio iz Barcelone, bruseljski Atomium in moskovski Rdeči trg. Najdemo lahko tudi Hollywood znak, Abu Simbel, Tadž Mahal in še mnoge druge. Najbolj neučakano pa so otroci pričakovali vzlet pomanjšane rakete, ki vzleti vsako uro. Na poti domov smo se ustavili še pri bližnjem Vrbskem jezeru. Ustavili smo se pri otočku Maria Wörth, ki leži na bregu jezera. Sprehodili smo se do cerkvice, s katere smo lahko videli celotno Vrbsko jezero, in tam naredili skupinsko fotografijo. Sledil je sprehod ob jezeru. Najmlajši taborniki so bili zelo utrujeni, zato je dolga vožnja zelo hitro minila in kot v hipu smo že bili v Domžalah.

Lana Markež

Masterchef jesenovanje

Foto: arhiv RSK Slovenj Gradec

Taborniki Rodu Severni kurir smo se letos povezali s taborniki iz sosednjega Rodu bistrega potoka Muta in s skupnimi močmi tretji vikend v oktobru izvedli jesenovanje, ki je potekalo v idilični vasi nad Mislinjo, v Završah. V sklopu rdeče niti masterchef je otroke pričakala prava kuharska preizkušnja in

tričlanska žirija, ki jih je postavila pred izzive ter jih nato razdelila v skupini Junior in Pro, v katerih so delovali celotno jesenovanje. Za prvo večerno druženje so GG-ji pripravili super zanimive in smeha polne skeče. Naslednji dan smo sodelovali na mednarodni akciji JOTA/JOTI, kjer smo se s pomočjo lokalnega radioamaterskega društva povezali s taborniki celotnega sveta in se pogovarjali preko zvez ter spoznavali njihove različne dejavnosti. Kasneje je potekalo med GG-ji pravo kuharsko tekmovanje, kjer so po skupinah kuhali chilli con carne. MČ-ji pa so se mudili po Završah na orientaciji polni zanimivih vprašanj in kasneje na delavnicah spoznavali radioamatersko abecedo ter spoznavali različne države. Vrhunec je bil kostanjev piknik. Jesenovanje se je zaključilo z energično zabavno-plesno predstavo vodnikov, nekaj skeči naših najmlajših in velikim zaključnim tradicionalnim plesom.

Jaka Ošlovnik

Gozdar

Vas zanima, kaj se nam je pripetilo na jesenovanju? Berite naprej! V nam najljubši črnodolski dolini pod Snežnikom smo mladi taborniki želeli zgraditi hišico na drevesu, a nam je neznan gozdar (iz ruske koč) prekrizal načrte. Ko smo prišli na kraj gradnje, tam ni bilo ničesar, saj se gozdar baje ni strinjal z njo. Vsi smo bili zmedeni, čez dan pa nas je presenetilo še marsikaj: "izpuhtela" šalica, premaknjena sekira ter med našim polnočnim iskanjem gozdarja šume-nje in tek v gozdu. Ko smo se po neuspešnem iskanju usedli v krog ter za vse paranormalne dogodke našli razumsko razlago, smo povsem pozabili na izgubljeni telefon, ki nas je spremljal na lovu na gozdarja. Ta je naslednje jutro kamermanu pokazal veliko strašnejšo in grozljivo resničnost ...

Foto: Neža M. Slosar

Če vas ni strah in vas zanimajo podrobnosti nenavadnih dogodkov, obiščite našo spletno stran ali Facebook: Rod Snežniških Ruševcev ter ruševski YouTube kanal: Rod Snežniških Ruševcev, kjer je na voljo mokumentarec *Gozdar*, vaš odziv nam bo veliko pomenil.

Manca M. Slosar - Slosi

družina ŠUMAR

IN ODPADKI

PÍŠE: TISA RIŠE: ŠEKI

Naj poletna taborniška zgodba

Objavljamo nagrajeni zgodbi literarnega natečaja

Drage bralke, dragi bralci,

jesensko listje je že nekaj dni nazaj s svojimi barvami oznanilo jesen, a poletni spomini kljub temu ostajajo in nas vedrijo ob deževnih popoldnevih. Od tabora do Roverwaya in vseh izobraževalnih tečajev ter drugih pustolovščin – taborniki vemo, kaj pomeni izkoristiti počitnice, zato smo si zaželeli, da bi letos v ospredje prišle tudi vaše zgodbe. Z literarnim natečajem **NAJ POLETNA TABORNIŠKA ZGODBA**, ki je vse nadobudne pisce poletnih dnevnikov spodbudil k poslanim zgodbam, smo želeli doživeti vaše poletje. Vsaka zgodba je na naše obraze pričarala nasmeh, med poslanimi pa smo izbrali dve, ki sta nas s svojim žarom najbolj nagovorili. V tej in prihodnji številki ju objavljamo z namenom, da dosežeta taborniško občinstvo in da ob njima vsi podoživimo tisti ogenj, ki v nas vsako poletje prižge novo iskro.

V novembrski številki objavljamo navihano zgodbico **Leva Gantarja iz Rodu jadranskih stražarjev Izola**.

Hvala vsem, ki ste prispevali k letošnjemu natečaju. Naj se vaše beleženje taborniških trenutkov nikoli ne konča!

Martin in Maša

Tabor v Čezsoči

Beseda **tabor** je imenična beseda. Poštanem vesel, kadar pomislim na njo. Pomeni, da nekam grem. Spat v gozd ali se v učilnico nekaj novega naučit. Nazadnje se mi je zgodila Čezsoča. Nabirali smo drva, jedli, pili, se učili o dinozavrih in o kmetijstvu. Najbolj zanimivo mi je bilo, ko so šofori puščali. Je bilo zelo vlažno. Je lilo in bliskalo in grmelo. Po dežju smo vsi bežali ven. Smejal sem se. Je bilo carsko, ker mi je skoraj dežnik obrnilo. Enih pet je ostalo v šotoru. Če se ne motim, so dobili kaznen. To se je zgodilo tretji predzadnji dan. Takrat nisem imel ure s sabo in nisem mogel pogledati, kateri dan je. Zbujeni smo bili do 10. ali do 11. Grozno! Sem bil zelo zaspan. Nisem mogel nič. Predzadnji dan smo imeli žurko. V jedilnici smo imeli disko kroglo. Preden sem sfoje zaspal, sem z vodnicami z zadnjimi močmi zaplesal. Kakali smo v diksijih. Zelo je smrdelo, ker nisi mogel potegniti vode. Vse sem ubogal. Hlače sem si požgal. V igri sem termovko zakopal in jo razbil. Sem kapo izgubil. Tam smo šparali s hrano. Smo malo jedli. Nič si nisem mogel izbrati, ko sem vse pojedel. Poslovil sem se od taborovodje Elen. Sem jo vikal. Super se je bilo vrniti domov. Pogrešal sem družino. Zahvaljujem se vsem za vse. To je to.

Lev Gantar

Pravopisna drobtin'ca

Bolj kot berem PZM, manj ga razumem. Bolj ko PZM so mi jasne rdeče knjižice.

PZM je mogoče res zafrknjen, pravilo za to, kdaj uporabimo **bolj ko** in kdaj **bolj kot**, pa sila enostavno. Če gre za navadno primerjavo, izberemo **bolj kot**. Torej so marsikom rdeče knjižice jasne *bolj kot* PZM. Eno nam je jasno **bolj kot** drugo.

Če pa gre za sorazmernost količine primerjanega, uporabimo **bolj ko**: *Bolj ko berem, manj razumem*. Ko nismo prepričani, za kakšno vrsto primerjave gre, si lahko pomagamo tako, da stavek poskusimo pretvoriti in *bolj ko* nadomestimo s *čim - tem*: Čim bolj berem, tem manj razumem. Če se da, gre gotovo za sorazmerno primerjavo. Pa ne zamerite, tole s PZM je mala interna šala. ;)

Zala Šmid

Zaljubila sam se

Detour

Intro: F Dm F Dm

F
Zbogom ljubavi,
Dm
zbogom astronaute moj,
odjavljujem se zauvijek.

F
Ne znam, čuješ li?
Dm
Ova veza ima šum,
već odavno, zar ne?

Bb
Jer nismo daleko.

F
Nismo dalje nego zvijezde
u hladnim noćima.

Bb
Opet osjećam u zraku
Dm C
miris novog putovanja.

Refren:

Bb
Mijenja me,
A
zaljubila sam se
Dm
tako kao nikada do sad.

Bb A
Vjeruj mi, nije do mene,
Dm
do tebe je.

F
Ne znam, da li znaš.

Bb
Mijenja me,

A
zaljubila sam se,
Dm G
zaljubila sam se u sebe.

F A Dm
Aaah aaah aaaaaah ...

F
Zbogom ljubavi,
Dm
zbogom kapetane moj,
sretan put i čuvaj se.

F
Nešto odlazi,
Dm
nešto dođe, to je krug,
ništa posebno, zar ne?

Bb
Jer mi smo putnici,
F
mi smo putnici kroz vrijeme,
tu nema stanica.

Bb
Opet osjećam u zraku
Dm C
miris novog putovanja.

Bb
Mijenja me,
A
zaljubila sam se
Dm
tako kao nikada do sad.

Bb A
Vjeruj mi, nije do mene,
Dm
do tebe je.

F
Ne znam, da li znaš.

Bb
Mijenja me,
A
zaljubila sam se,
Dm G
zaljubila sam se u sebe.

F A Dm
Aaah aaah aaaaaah ...

Solo: Bb C A Dm Bb G A A

Bb
Mijenja me,
A
zaljubila sam se
Dm
tako kao nikada do sad.

Bb A
Vjeruj mi, nije do mene,
Dm
do tebe je.

F
Ne znam, da li znaš.

Bb
Mijenja me,
A
zaljubila sam se,
Dm G
zaljubila sam se u sebe.

F A Dm G
Aaah aaah aaaaaah ...

F A G# G (drži) F
Aaah aaah aaaaaah ... aaaaaahh ...

22., 23., 29. november	Po medvedjih sledih	izobraževanje o velikih zvereh
	Škofja Loka, Trebnje, Ljubljana	za PP+
	Rok prijau: 19. in 26. november	brezplačno
	Več na Stenčasu	

24. november	Vesela srečanja MČ (MZT)	taborniško srečanje
--------------	--------------------------	---------------------

1.–2. december	21. ZNOT	orientacijsko tekmovanje
	Okolica Domžal	
	Rok prijau: 14. 11., nato do 22. 11	Cena: 45 €/ekipo, nato 65 €/ekipo
	Več na znot.rst-domzale.si	Rod skalnih taborov Domžale

5. december	Dan prostouljstva	mednarodni praznik
7.–9. december	Posvet Komisije za vzgojo in izobraževanje ter delo z odraslimi v ZTS	taborniški posvet
9.–24. december	Luč miru iz Betlehema	mednarodna akcija

19. januar	8. pruenstvo v igri Človek, ne jezi se	zabauno tekmovanje
24.–25. januar	ZOT	orientacijsko tekmovanje

Pridi, greva grozdje nabirat. Foto: Nina Čošnjak

Taborniški kameleon. Foto: Neža Ternik

Zadnja plat

Ureja: Matic Pandel

Vrh osvojen. Foto: Rok Ljubešek

Naša četica koraka. Foto: Vito Drolec

Ansambel Pet rutk. Foto: Julija Mohorič

S prispevkom
0,5 % dohodnine
lahko podprete
taborniška društva!

Kako in kdaj?

Še pred koncem leta se obrnite na vodstvo rodu!

TABORNIKI

ZOT

ZOT 2019

25.–26. januar 2019

Razpis tekmovanja bo objavljen **1. decembra 2018!**
Za več informacij obiŝi zot.taborniki.si.

 /ZimskoOrientacijskoTekmovanje

